

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1880. Första Kammaren. N:o 11.

Onsdagen den 3 Mars.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets den 25 och 27 Februari bordlagda *Ersättning af allmänna medel till vittnen i vissa jagtmål.* utlåtande N:o 11, i anledning af väckt motion om ersättning af allmänna medel till vittnen i vissa jagtmål.

Grefve Lewenhaupt, Claes: Lag-Utskottet säger i sitt utlåtande, att den af mig åberopade omständighet, att i Jagtstadgan tjänstemän och betjente vid skogs- och jägeristaten äro upptagna i jembredd med allmänna åklagare, icke bör kunna tydas derhän, att de i detta fall icke skulle vara att som sådana anse, hvadan i förevarande afseende några bestämmelser utöfver hvad redan gifna föreskrifter innehålla, icke synas erforderliga, hvarefter Utskottet hemställer, att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda. Då det likväl händt, att domare varit af helt olika åsigt och icke velat tillerkänna af skogstjensteman inkallade vittnen ersättning för inställelsen, utan denne mest af egna medel ersätta sådana vittnen, hvilka till exempel måst göra en resa af trettio mil till tingsstället och trettio mil tillbaka derifrån eller tillsammans sextio mil, oakadt de tilltalade blifvit till brottet fällda, måste ett sådant utlåtande från domaremaktens sida afhålla skogs- och jägeribetjente att väcka åtal i mål, som de hafva skyldighet att åtala. Af sådan anledning anhåller jag vördsamt om afslag å Utskottets betänkande och bifall till min motion.

Herr Sundell: Jag åberopar lydelsen af den utaf mig afgifna, vid betänkandet fogade reservation. Då det möjligen tillkommer mig, för den händelse nemligen att Kammarens flertal skulle gilla reservationen, att jemväl uppgifva huru det tillägg till den i betänkandet omförmälda Kongl. kungörelse, hvars utfärdande jag anser erforderligt, skulle vara affattadt, så tillåter jag mig föreslå, att å detta tillägg kunde gifvas ungefär följande lydelse: Kongl. Kungörelsen den 9 September 1873, angående ändring i gällande bestämmelser rörande ersättning till vittnen i brottmål, gäller jemväl i sådana mål, angående olofligt jagande, uti hvilka skogs- och jägeribetjente å tjenstens vägnar behörigen kära.

Enär, under fortsatt antagande att Kammarens pluralitet gillar

Ersättning af allmänna medel till vittnen i vissa jagtmål. reservationen, Kammaren nu ändock icke lärer vilja immediate antaga föreslagna författningstillägget, utan önska, att Lag-Utskottet inkommer med formuleradt förslag i ämnet, anhåller jag, att för sådan orsaks skull Kammaren behagade remittera saken till Utskottet åter.

(Forts.)

Herr Lagerstråle: Den förste ärade talaren uppgaf, att en olika tolkning egt rum af ifrågavarande lagbestämmelse än den, som enligt Utskottets förmenande är den rätta tillämpningen af samma stadgande. Det kan i allmänhet icke undvikas, att olikhet i tillämpningen af författningar en och annan gång sker, men icke kan deraf hemtas anledning att, då en oriktig tillämpning skett, man i hvarje sådant fall skall göra en lagförklaring eller ett tillägg till lagen. Det fallet, som här är i fråga, har synts Utskottet vara fullt tydligt, då i alla brottmål, som åtalas af allmän åklagare, af hvad beskaffenhet det än må vara, när målet är sådant, att det kan af honom åtalas utan angivelse af målsegande, vittnen, som äro inkallade af denne åklagare, skola godtgöras af allmänna medel, när åtalet varit befogadt. Jagtstadgan innehåller uttrycklig föreskrift derom, att tjenstemän och betjente vid skogs- och jägeristaten samt allmän åklagare hafva skyldighet att beifra de öfverträdelse, som i samma stadga äro belagda med ansvar, med undantag för dem, hvilka blott förnäma enskild persons rätt. När en allmän författning ålägger en person att såsom allmän åklagare uppträda, så har denne person både rätt och skyldighet att betraktas såsom allmän åklagare. Den omständighet, att man vid redaktionen af Jagtstadgan sagt jägeritjenstemän *och* allmän åklagare är visserligen en oegentlighet, som jag för min del ej kan annat än erkänna, men då ingen författning finnes, som uppräknar de särskilda slagen af allmänna åklagare, utan kännetecknet på dem är, att de å det allmännas vägnar uppträda för att åtala brott, så kan jag för min del icke finna annat, än att det nuvarande stadgandet innehåller giltig föreskrift derom, att dessa skogs- och jägeritjenstemän skola såsom allmänna åklagare betraktas och deras inkallade vittnen ersättas af staten. Ett ytterligare stöd härför torde kunna hemtas från en annan författning, nemligen den om expeditionslösen, hvarest i ett moment finnes stadgadt, att från erläggande af lösen befrias »kronoåklagare, derunder jemväl inbegripne tull- och jägeribetjente i de af dem utförda åtal». Vid sådant förhållande har Utskottet icke ansett något vidare lagstadgande erforderligt och i enlighet dermed affattat sitt utlåtande, till hvilket jag får anhålla om bifall.

Grefve Lewenhaupt: Jag afstår från mitt yrkande om bifall till min motion och instämmer med Herr Sundell i hans yrkande om återremiss.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad och Herr Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Lag-Utskottets förevarande utlåtande och dels återremiss deraf, gjordes propositioner på dessa yrkanden och besvarades med många ja och nej i blandning; hvarefter proposition på bifall till utlåtandet förnyades, och

sedan dertill likaledes svarats många så väl ja som nej, förklarade Herr Talmannen sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

*Ersättning af
allmänna me-
del till vittnen
i vissa jagt-
mål.*

(Forts.)

Grefve *Lewenhaupt* begärde votering.

Uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som bifaller Lag-Utskottets utlåtande N:o 11, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, återförvisas utlåtandet.

Omröstningen företogs och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 24.
Nej — 39.

Föredrogos ånyo och lades till handlingarne Konstitutions-Utskottets den 27 och 28 Februari bordlagda memorial:

N:o 1, med bestämmande till hvilket Utskott väckt motion om underdånig skrifvelse angående ändring i fråga om tillsättning af presterliga tjänster bör hänvisas; och

N:o 2, i anledning af meningsskiljaktighet emellan Kamrarne till hvilket Utskott en motion om tillägg till 35 § i gällande förordning om fattigvården bör hänvisas;

hvarefter Kammaren, på Herr Talmannens hemställan, förordnade, att den i memorialet N:o 2 omförmälda motion skulle å nyo till Lag-Utskottet öfverlemnas.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 27 och 28 Februari bordlagda utlåtande N:o 10, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Sjetje hufvudtitel.

1:sta punkten.

Mom. a.

Herr Nordenfelt: Emot motiveringen i denna punkt har jag reserverat mig. Det är visserligen en sanning, som ofta blifvit uttalad, att Utskottets samtliga ledamöter icke kunna ansvara för eller åtnöjas med den motivering, som blifver Utskottets. Men om motiveringen innehåller något, som framdeles kan gifva anledning till miss tydningar och då den i alla fall, om den af Kamrarne godkännes, lär inkomma i Riksdagens skrifvelse, samt det icke synes mig lämp-

ligt eller denna Kammare värdigt att godkänna eller icke godkänna en sak, som Kammaren aldrig pröfvat, nemligen några i statsrådsprotokollet uttalade åsigter, för hvars ogillande inga skäl anföras, tror jag, att Kammaren gör rättast i att utesluta de sista orden i motiveringen, så lydande: »utan att likväl derigenom vilja anses hafva godkänt de åsigter, hvilka beträffande sjelfva regleringsfrågan finnas i åberopade statsrådsprotokoll uttalade». Jag anhåller således om proposition derpå, att dessa ord måtte ur motiveringen uteslutas.

Herr Hederstjerna: Jag tror, att om reservanten läst något mera, än hvad han nu läst upp, han skulle hafva funnit, att Utskottet yttrat sig hvarken godkännande eller ogillande om de i statsrådsprotokollet uttalade åsigter. Utskottet föreslår endast Riksdagen att säga, att den genom att bifalla hvad Kongl. Maj:t i denna punkt äskat icke dermed velat anses hafva godkänt de i statsrådsprotokollet uttalade åsigter. Det är således här just fråga om att uttala en sådan reservation mot en framtida mening, som reservanten äskat, och jag anser derföre, att Kammaren, utan att kränka sin värdighet eller begå någon ogrannligheten, kan utlåta sig såsom Utskottet här gjort, och anhåller derföre att Kammaren ville godkänna utlåtandet utan att utesluta något af motiveringen.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, yttrade Herr Talmannen, att, hvad Utskottets sjelfva hemställan beträffade, endast bifall dertill blifvit yrkadt, men att i afseende å motiveringen hade yrkats af Herr Nordenfelt, att från densamma skulle uteslutas följande ord: »utan att likväl derigenom vilja anses hafva godkänt de åsigter, hvilka beträffande sjelfva regleringsfrågan finnas i åberopade statsrådsprotokoll uttalade».

Härefter gjordes först proposition på bifall till momentet utan ändring af motiveringen, hvarvid svarades många ja jemte åtskilliga nej, och sedermera proposition på detsammans antagande med uteslutande från motiveringen af ofvan omförmälda ord, då svaren utföllo med många nej jemte åtskilliga ja; hvarefter proposition på bifall till momentet utan motiveringens förändring å nyo gjordes, och då dertill svarades många ja jemte åtskilliga nej, förklarades ja hafva varit öfvervägande.

Mom. b.

Bifölls.

2:dra punkten.

Bifölls.

3:dje punkten.

Lades till handlingarne.

*4:de punkten.**Mom. a.*

*Lönereglering
för under-
ståthållaren
och Öfverståt-
hållareembe-
tets kansli.*

Friherre af Ugglas: Frågan om reorganisation af Öfverståthållareembetets kansli är en fråga, som stått på dagordningen sedan år 1866, då den till följd af en skrivelse från justitieombudsmannen om en ny instruktion för nämnda embete och i sammanhang dermed förändrad organisation af detsamma först väcktes å bane. Att den icke förr än nu kommit till sin lösning, beror derpå, att under hela den tid, som sedan dess förflytt, såväl beträffande Stockholms kommun som i andra afseenden organisationer blifvit vidtagna och slutligen afgjorda, hvilka i högst väsentlig mån inverkat på detta embetes ställning. Jag behöfver icke fästa uppmärksamheten på den mängd kommunalförfattningar, såsom ordningsstadgan för rikets städer, hälsovårdsstadgan och byggnadsstadgan, hvilka under dessa år blifvit utfärdade, utan vill nu särskildt fästa mig vid den nyligen utfärdade utsökningslagen, hvilken på Öfverståthållareembetets ställning haft stort inflytande. Då emellertid, sedan utsökningslagen börjat tillämpas, Öfverståthållareembetet fann att embetets ställning kunde för någon längre tid anses vara stadgad, företog sig Öfverståthållareembetet på eget initiativ att söka omorganisera detta embetsverk. I fråga åter om huruvida Öfverståthållareembetet lyckats att dervid uppfylla billiga fordringar, vill jag nu endast till en början omnämna, att det vid denna organisation lyckats Öfverståthållareembetet att inskränka de ordinarie tjänstemännens antal från nio till fyra, hvarjemte det lyckats Öfverståthållareembetet att inom det anslag, som sedan lång tid tillbaka varit detta embetsverk anvisadt, ordna göromålen på ett sätt, som medfört besparingar för statskassan. Vid detta förhållande hade jag vågat tro, att en sådan organisation också skulle från Stats-Utskottets sida mötas med ett erkännande, som åt samma organisationsförslag skänkte ett odeladt bifall. Visserligen har Stats-Utskottet åt sjelfva organisationen lemnat ett berömmande vitsord, men så snart det blef fråga om att i något mera materielt afseende gifva ett erkännande, har Utskottet ansett sig icke vidare kunna följa Öfverståthållareembetet. Utskottet har nemligen vidtagit några obetydliga nedsättningar och framställt några anmärkningar, hvilka jag för min del icke kan lemna obeaktade. Det är, mine Herrar, icke mycket uppmuntrande, när ett embetsverk, som vinnlägger sig om att tillmötesgå de vid Riksdagen uttalade önsknings- och nedsättning i de ordinarie tjänstemännens antal och aflöning åt de öfriga med belopp, som kan anses såsom en skälig ersättning för deras arbete, icke ser ett sådant försök mötas med ett bifall från Riksdagens sida, och det blifver sannerligen icke uppmuntrande för andra embetsverk att beträda den väg, som Öfverståthållareembetet nu sökt gå.

Sedan jag nämnt detta, ber jag, för att sätta dem af Kammarens ledamöter, som möjligen icke genomläst den Kongl. propositionen, i tillfälle att bedöma denna organisationsfråga, att få anställa en jämförelse mellan den nuvarande organisationen och den, som blifvit föreslagen af Öfverståthållareembetet. I närvarande ögonblick består

Lönereglering för underståthållaren och Öfverståthållareembets kansli.

(Forts.)

af en underståthållare, hvars åliggande är att vara öfverståthållarens vikarie, då denne är förhindrad att sköta sitt embete, hvarjemte det åligger honom att, alternerande med en annan tjänsteman, besörja exekutionsväsendet inom Öfverståthållarembetet. Denne andre tjänsteman är fogaten, hvilken jemte sitt åliggande att alternerande med underståthållaren handlägga utsökningsmålen har särskildt uppdrag att hafva tillsyn öfver ransakningshäktet, likasom att ansvara för verkställigheten af utslag i brottmål. Dessa två befattningar hafva nu blifvit sammanslagna till en enda så till vida, att underståthållaren har blifvit ålagd att åtaga sig icke allenast de tjänstbestyr, som honom förut ålegat, utan äfven samtliga de bestyr, som fogaten förut utöfvat, och hvarigenom det blifvit möjligt att indraga fogattjensten. Den tredje tjänstemannen är sekreteraren. Han har, enligt instruktionen, icke haft någon befattning med utsökningsmålen, utan blott att föredraga och expediera öfriga ärenden inom Öfverståthållarembets kansli. Nu har, sedan fogattjensten blifvit indragen, det befunnits både nödvändigt och lämpligt att ställa sekreteraren i Öfverståthållarembetet på precis samma ståndpunkt som landssekreterarne i länen, och enligt Öfverståthållarembets förslag skall sekreteraren föredraga och ansvara för alla utsökningsmål jemte alla öfriga ärenden, som hittills honom ålegat. Till biträde a kansliet hafva hittills funnits två notarier. Dessa äro bibehållna såsom biträden åt sekreteraren. Vidare finnas för närvarande två kanslistor och en kammarskrifvare. Dessa tre tjänster äro indragna och i stället är begärdt ett anslag af 4,000 kronor till afföning af amanuenser och extra biträden samt till vikariatsersättning med mera. Häraf finna Herrarne, att Öfverståthållarembetet, som förut bestod af 9 ordinarie tjänstemän, nu blifvit reduceradt till ett antal af 4 tjänstemän på ordinarie stat. Hvad då vidare afföningsförhållandena beträffar, så finnes af den Kongl. propositionen, att den nuvarande staten för Öfverståthållarembetet upptager en summa af 30,400 kronor i lön och 5,250 kronor i dyrtidstillägg, summa 35,650 kronor. Den nya staten upptager ett belopp af 36,700 kronor, eller 1,050 kronor mera än den gamla staten. Men på samma gång som denna organisation föreslagits, har Öfverståthållarembetet tillika hemställt om indragning af samtliga sportler inom Öfverståthållarembetet, och dessa sportler hafva enligt en ganska låg beräkning uppgått till omkring 6,000 kronor om året. Denna inkomst kommer statsverket till godo, mot det att staten årligen utbetalar 1,050 kronor mera än förut, och hufvudresultatet af hela regleringen blir sålunda, om jag jemför debet med kredit, att staten kommer att på ökad charta sigillata-försäljning förtjena omkring 5,000 kronor om året. Jag vågar hemställa, om icke en organisation sådan som denna, der man sökt att så mycket som möjligt minska antalet af tjänstemän och der man sökt att hålla sig inom de redan anvisade tillgångarne för att åstadkomma besparingar, kan vara förtjent af ett godkännande. Stats-Utskottet har emellertid, som sagdt, ansett sig böra göra några anmärkningar mot förslaget. Så förekommer först och främst på sidan 6 af Utskottets betänkande, att Utskottet anser, att underståthållaren, som blifvit föreslagen att få en lön af 5,000 kronor och 2,500 kronor i tjänstgörings-

penningar, skulle kunna åtnöja sig med endast 2,000 kronor i tjänstgöringspenningar, eller således 7,000 kronor i sin helhet. Jag ber få påminna derom, att underståthållaren nu åtagit sig att för en aflöning af 7,500 kronor bestrida befattningar, som förut betalats med sammanlagdt 10,050 kronor. Det skäl, som Stats-Utskottet här åberopat för nedsättningen, är, att aflöningen för öfverdirektören vid Statistiska centralbyrån, landtmäteridirektören, öfverintendenten och Kongl. öfverbibliotekarien, hvilka samtliga äro chefer för sjelfständiga embetsverk, blifvit vid de under senare tiden verkställda löneregleringar bestämd till lön 5,000 kronor och tjänstgöringspenningar 2,000 kronor. Ja, mine Herrar, jag vill icke påstå, att dessa herrars löner äro fullt nöjaktiga, och jag har icke heller varit med om fastställandet af dessa löner. Men detta hör icke hit, ty man får icke jemföra underståthållaren med dessa nu omnämnda personer. Utan att på något vis vilja nedsätta dessa personers embeten, vågar jag dock påstå, att underståthållaren, till följd af sin befattning med utsökningsväsendet och verkställighet af straff med mera, har en vida ansvarsfullare befattning än någon af dessa och dertill en befattning, der man måste i hög grad, som man säger, se upp för att icke råka ganska illa ut. Men då Stats-Utskottet har behagat anställa jemförelser, vill jag också göra det, och jag har tre exempel att åberopa. Inom Stockholms stad finnas nemligen tre tjänstemän, hvilka i sin ställning subordnera under underståthållaren, nemligen borgmästaren, hvilken intager en underordnad ställning gent emot underståthållaren, enär denne, vid förfall för öfverståthållaren, skall intaga dennes plats såsom ordförande i magistraten; han uppbär i lön 10,000 kronor. Vidare polismästaren i Stockholm, hvilken direkt subordnerar under underståthållaren; han har 8,000 kronor i lön. Vidare finnes det en tjänsteman, kamreraren i kronouppbördsverket, som är chef för en afdelning i Öfverståthållareembetet och står direkt under underståthållaren. Denne kamrerare får genom en organisation, som jag hoppas inom kort skall blifva af Kongl. Maj:t fastställd, en lön af 7,500 kronor. Det kan väl icke vara lämpligt, att den, som är chef för dessa tjänstemän, skall hafva icke obetydligt mindre lön än dessa sina underlydande, isynnerhet som hans embete väl kräfver en lön sådan som den begärda. Utskottet har åberopat att Stockholms stad lemnar underståthållaren ett lönebidrag af 2,250 kronor. Det är sant, men för min del skulle jag icke gerna se, att staten gjorde lönerna åt *sina* embetsmän beroende af hvad en kommun kan gifva dem. Jag tror således att Öfverståthållareembetet haft fullt skäl att hemställa om den ifrågasatta aflöningen.

Sedermåra kommer jag till sekreteraren, för hvilken Öfverståthållareembetet föreslagit en lön af sammanlagdt 6,400 kronor; och äfven der har Stats-Utskottet ansett sig böra pruta ned 500 kronor. Jag skall i detta afseende be att få nämna, att vid denna organisation jag ansett mig i tillämpliga delar böra följa den organisation för landtstaten, som nyligen blifvit af Kongl. Maj:t och Riksdagen godkänd. För de Herrar, som deltagit i detta arbete, är det väl känt, att landssekreterarne i afseende å aflöningen då indelades i tre olika klasser. Till hvardera af dessa klasser hänfördes 8 län, och detta,

Lönereglering för underståthållaren och Öfverståthållareembets kansli.

(Forts.)

Lönereglering
för under-
ståthållaren
och Öfverståt-
hållareembe-
tets kansli.

(Forts.)

med mycken omsigt, efter den större eller mindre folkmängden inom länen, likasom efter det större eller mindre antalet göromål. Ser man nu på denna klassifikation, så finner man att till 1:sta klassen höra de län, som hafva en befolkning varierande mellan 345,000 och 242,000 personer. Detta är en klass, till hvilken sekreteraren i Öfverståthållareembetet icke bör hänföras, emedan i dessa län både folkmängd och till följd deraf göromålen äro större än i Stockholm. I den 2:dra klassen, af likaledes 8 län, varierar folkmängden emellan 195,000 och 143,000 personer. Då jag nu besinnar, att Stockholms stad har 169,000 invånare, så förefaller det mig alldeles klart, att denne sekreterare bör i afseende på aflöningsförhållanden vara likställd med de landssekreterare som höra till denna grupp. Utskottet säger, att det finnes 8 landssekreterare som hafva mindre lön än sekreteraren i Öfverståthållareembetet. Jag erkänner det, men dessa 8 landssekreterare äro anställda i län, der folkmängden vexlar mellan 135,000 och 55,000 personer. Således finnes i denna sistnämnda grupp icke något län med så stor folkmängd som den Stockholm eger. Ser jag vidare på göromålen i de särskilda länen, så finner jag af Konungens Befallningshafvandes arbetsredogörelser för år 1877, att 1:sta klassens landssekreterare hafva i allmänhet vida flera ärenden att behandla än som förekomma hos Öfverståthållareembetets kansli, men att deremot af 2:dra klassens landssekreterare alla, med undantag af en, som har 14,000 mål att uppvisa, hafva vida mindre redovisade ärenden än sekreteraren i Öfverståthållareembetet, som har 13,000. Ser jag slutligen på 3:dje klassens landssekreterare, så har till exempel den i Gotlands län 4,000 mål, och den som har mest, har 4,000 mål mindre än sekreteraren i Öfverståthållareembetets kansli. Jag tycker det vara temligen klart, att denne sistnämnde, som genom att få utsökningsmålen om hand, får precis detsamma att göra som landssekreterarne — med undantag af polis- och fattigvårdsmål — ställes i afseende på aflöningsförhållandena lika med landssekreterarne i de län, som äro med Stockholms stad i afseende å folkmängd likställda; och får jag särskildt påpeka, att sekreteraren i Öfverståthållareembetets kansli dessutom har ett bestyr, från hvilket landssekreterarne äro befriade, nemligen bestyret med renhållningen och lyshållningen vid kronans hus i Stockholm, och är uppördsman för de betydliga summor, som det till åtgå. Jag kan således icke finna annat än att den nedprutning, Stats-Utskottet företagit, icke är med rättvisa och billighet förenlig. Fäster jag mig särskildt vid den nuvarande sekreteraren, så är skillnaden mellan hvad han har i lön och hvad han skulle få enligt förslaget ganska obetydligt. Han har nemligen 4,200 kronor i lön med dyrtidstillägg och 1,100 kronor såsom andel i passlösen, hvilket sistnämnda belopp hädanefter icke skulle utgå till honom. Det gör således 5,300 kronor, och enligt det nya förslaget skulle hans löneförmåner uppgå till 5,900 kronor. Endast 600 kronor mera skulle han erhålla, och då åtaga sig alla utsökningsmålen. Slutligen vill jag nämna, att den nuvarande innehafvaren af tjänsten förklarar sig nöjd att åtaga sig de nya bestyren mot den af Kongl. Maj:t föreslagna aflöning; huruvida han gör det, om aflöningen nedsättes, vet jag icke, då jag icke ansett det tillständigt att derom spörja honom; men visst

är, att han, på grund af den fullmakt han innehar, är berättigad att säga nej, och gör han det, så kan hela denna organisation gå om intet, och det vore väl ändå en förlust både för ärendenas gång och för staten, som genom denna organisation skulle få icke obetydligt minskade utgifter.

Den sista anmärkningen, Stats-Utskottet gjort, rörer exekutionsbetjenterna. Der har Kongl. Maj:t föreslagit, att ett belopp af 12,200 kronor skulle uppföras för att användas såsom bidrag till aflöning åt exekutionsbetjenterna; och i afseende härå säger Utskottet, att »enär det kan vara ovisst huruvida icke utgifterna härför rätteligen böra bestridas uteslutande af Stockholms stad samt utredning härutinnan torde kunna förväntas blifva förebragt af den utaf Kongl. Maj:t tillsatta skatteregleringskomitén», så hemställer Utskottet att anslaget måtte endast på extra stat uppföras. Till en början ber jag att få säga, att jag betviflar det skatteregleringskomitén kommer att utreda detta förhållande; att döma af de frågor, komitén framställt, kan jag icke heller finna att komitén begärt några materialier för frågans utredning; skatteregleringskomitén kan dessutom icke utreda denna fråga bättre än man på stående fot kan göra. Det förhållande att Stockholm, i olikhet med öfriga städer, har haft åt sig anvisade medel på stat för exekutionsväsendet, grundar sig derpå, att Öfverståthållareembetet allt från dess inrättande har haft åt sig uppdraget att verkställa exekutionsärenden, och att Stockholms magistrat icke, såsom magistraterna i andra städer, haft att dermed taga befattning. Det kan icke vara för Herrarne obekant, att landregeringen och Öfverståthållareembetet samtidigt inrättades genom 1634 års regeringsform, och att landregeringen och Öfverståthållareembetet blefvo fullständigt likställda, endast med den skilnad, att Öfverståthållareembetet ansågs sasom det förnämsta af alla dessa »gouvernement», som det då hette. Ungefär samtidigt med denna regeringsform finnes äfven upprättad en stat, som upptager på »rikets stat» en underfogat och atskilliga knektar. Sedermera har detta förhållande fortgått, och i alla de stater, som jag haft tillfälle se, återfinnas dessa personer på rikets stat med för dem särskildt uppförda löner, och detta har fortgått ända in i senaste tiden. Under denna representations tid har Kongl. Maj:t 2 särskilda gånger begärt löneförbättring åt exekutionsbetjente, samt dyrtidstillägg, och Riksdagen har bifallit detta såsom en gifven följd af sjelfva embetets beskaffenhet. Det kan icke utredas, huruvida Stockholms stad eger eller någonsin egt skyldighet att besörja denna angelägenhet på annan väg än den historiska, och då ingen lärer kunna uppvisa, att allt sedan år 1634 Stockholms magistrat eller en »stadens myndighet» egt att med exekutionsväsendet taga befattning, utan detta alltjemt ålegat Öfverståthållareembetet eller en »statens myndighet», så torde all kontinuitet och all billighet tala för att äfven staten skall fortforande såsom hittills bekosta detta exekutionsväsende. Jag minnes ganska väl, att vid förliden riksdag, då frågan om stadsfogdarne förekom, Riksdagen var af en annan åsigt; och fastän jag icke kan medgifva, att Riksdagen hade rätt i denna sin åsigt, kan jag dock finna någon anledning dertill, enär det i den nya utsökningslagen finnes uttryckligen stadgadt, att städerna sjelfva skulle aflöna

*Lönereglering
för under-
ståthållaren
och Öfverståt-
hållareembe-
tets kansli.*

(Forts.)

Lönereglering
för under-
ståthållaren
och Öfverstät-
hållareembe-
tets kansli.

(Forts.)

dessa tjänstemän, men deremot kan jag icke finna någon sådan anledning till att mot en 250 års öafbruten häfd förklara, att Stockholms stad skulle aflöna exekutionsbetjenterna. Jag finner det dessutom helt naturligt, att, när landtregeringen ordnades, man likställde hufvudstaden med ett län, och icke med rikets öfriga städer. Att nu ändra ett sådant förhållande, ligger visserligen i Riksdagens makt, men jag hemställer till denna Kammare, om det verkligen kan vara billigt och riktigt. För min del kan jag icke tro det, och vid sådant förhållande anser jag att äfven i denna punkt Öfverståthållareembetet, likasom Kongl. Maj:t, förfarit rätt, då det föreslagit bibehållandet af de gamla förhållandena, helst detta icke medförde någon ökad utgift. Jag skall icke för närvarande uppehålla Kammarens tid; och på grund af hvad jag här anfört, är mitt yrkande tydligt. Det går derpå ut, att Kammaren ville, med afslag å Utskottets förslag i hvad det skiljer sig från Kongl. Maj:ts proposition, bifalla denna proposition.

Grefve Sparre: I olikhet med den föregående talaren får jag anhålla om Kammarens bifall till Utskottets hemställan. Det är i tre afseenden Utskottets förslag skiljer sig från Kongl. Maj:ts proposition. Det ena är i fråga om de 12,200 kronorna till exekutionsbetjente, hvilket belopp Utskottet uppfört på extra stat i stället för ordinarie; och vidare har Utskottet i afseende på tjänstgöringspenningarne för underståthållaren och sekreteraren föreslagit 500 kronor mindre än Kongl. Maj:t begärt. Hvad den första frågan beträffar, nemligen om de 12,200 kronorna till exekutionsbetjente, så har den föregående talaren fäst sig vid att Utskottet ifrågasatt, huruvida utgifterna derför borde bestridas uteslutande af Stockholms stad. Jag tror, att hvad som skedde här förra året, då Riksdagen afslog anslaget till två stadsfogdar i Stockholm, gifvit Utskottet anledning till en sådan tvekan. Inom Utskottet höjde sig röster för att detta anslag skulle helt och hållet strykas. Mig har det förefallit, att det icke kan vara rätt att stryka bort ett sedan många år utgående anslag, utan att en föregående utredning i frågan egt rum. Jag påyrkade derför inom Utskottet, att anslaget måtte kvarstå, och då jag fäste större vikt vid att det kvarstode, om ock på extra stat, än att det helt och hållet utginge, så har jag icke reserverat mig mot Utskottets beslut.

Hvad aflöningen till underståthållaren beträffar, så har den föregående talaren nämnt, att Kongl. Maj:t föreslagit densamma till 5,000 kronors lön och 2,500 kronor i tjänstgöringspenningar, hvilken senare post Utskottet föreslagit Riksdagen att bestämma till 2,000 kronor. Den föregående talaren anförde såsom ett skäl för att Kongl. Maj:ts förslag borde bifallas, att tre särskilda tjänstemän i Stockholm, hvilka subordinerade under underståthållaren, hade resp. 10,000, 8,000 och 7,500 kronor i aflöning, och han kunde icke finna lämpligt, att de underordnade tjänstemännen hade högre lön än den, under hvilken de subordinerade. Jag ber då att få fråga, hurudant förhållandet är efter Kongl. Maj:ts förslag. Då underståthållarens lön der är föreslagen till 7,500 kronor, så förefinnes ju redan i Kongl. Maj:ts förslag det förhållande, att han är sämre aflönad än åtminstone två af nämnda tjänstemän, hvilka, såsom nyss omförmäls, hafva den ene 10,000 och

den andre 8,000 kronors lön. Det förhållande, mot hvilket den föregående talaren rigtade sin anmärkning, förefinnes således redan i Kongl. Maj:ts förslag. Utskottet har jemfört underståthållarens aflöning med den för cheferne vid vissa sjelfständiga verk. Den föregående talaren anmärkte, att dessa löner vore för små, men för Utskottet måste dessa nyligen fastställda löner vara bestämmande. Jag ber att få bemärka, att utom dessa 7,000 kronor uppbar underståthållaren 2,250 kronor af Stockholms stad. Den föregående talaren ville icke, att man skulle fästa något afseende dervid. Men vi hafva prejudikat i det hänseendet, ty då reglering skedde af öfverståthållarens lön, så afslogs den begärda förhöjningen på den grund, att han jemväl uppbar lön af Stockholms stad. Om jag sammanräknar underståthållarens samtliga löneinkomster, så uppgå de till 9,250 kronor eller obetydligt under ett justitieråds eller en presidents lön, och vid sådant förhållande synes mig hans aflöning tillräckligt hög.

Hvad sekreteraren beträffar, har Utskottet föreslagit hans lön till ett belopp 500 kronor lägre än hvad Kongl. Maj:t föreslagit. Det har nemligen förefallit Utskottet, att sekreteraren vid Öfverståthållarembetets kansli icke vore fullt likställd med landssekreterarne, att det för dessa finnes åligganden, som sekreteraren vid Öfverståthållarembetets kansli icke hade, att ekonomimålen på landsbygden vore af större betydenhet än här i Stockholm; och på grund häraf syntes det Utskottet att ifrågavarande sekreterare icke vore i allo likställd med landssekreterarne och att hans lön derföre kunde sättas lika med de lägst aflönade landssekreterarne. Den föregående talaren nämnde, att den nuvarande innehafvaren af sekreterarebefattningen inom Öfverståthållarembetets kansli icke vore underkastad någon lönerglering. Men då hans lön blifvit föreslagen till 5,900 kronor med ett lönetillägg efter fem år af 600 kronor och för närvarande utgår med 4,200 kronor, så innebär detta en icke obetydlig förhöjning, och då dessutom hans pension stiger från 2,800 kronor till 5,000 kronor, så förefaller det mig som om den nuvarande sekreteraren, hvilken är 61 år gammal, icke skulle komma att tveka att gå in på den nya staten, äfven med den af Utskottet föreslagna lönen. På grund af dessa skäl anhåller jag om bifall till Utskottets förslag.

Herr Hederstjerna: Såsom af betänkancket synes, har jag i likhet med åtskilliga kamrater inom Utskottet reserverat mig mot Utskottets förslag i denna punkt. Jag har gjort det först och främst derför att jag, såsom jag för några dagar sedan tog mig friheten att säga, hyser den åsigt, att Riksdagen icke kan och icke bör sjelf bestämna öfver beloppet af de löner, som böra tillkomma tjänstemän, utan fästa mera förtroende vid de utredningar, som Kongl. Maj:t i sådant hänseende låtit göra, och de förslag, som Kongl. Maj:t för Riksdagen framställt.

En annan anledning till min reservation har jag deri, att jag funnit det oegentligt och origtigt, att Utskottet från den af Kongl. Maj:t föreslagna stat uteslutit det belopp, som Kongl. Maj:t äskat för exekutionsbetjentens aflöning, ett belopp, hvilket, såsom redan blifvit påskadt, stått på Öfverståthållarembetets stat öfver 200 år, ett förfarande

*Lönerglering
för under-
ståthållaren
och Öfverstå-
thållareembe-
tets kansli.*

(Forts.)

Lönereglering för underståthållaren och Öfverståthållareembetskansli.

(Forts.)

så mycket origtigare, som Utskottet derigenom, enligt mitt förmenande, gifvit en betydelse åt att ett anslag står på ordinarie eller extra stat, som en sådan anordning alldeles icke har. Riksdagen har vid åtskilliga föregaende tillfällen förfäktat och äfven ådagalagt sin rätt att disponera öfver ordinarie såväl som extra anslag och det synes mig därför olämpligt att vidtaga en sådan åtgärd, som nu blifvit föreslagen, då derigenom Riksdagen likasom gifver sig sjelf orätt och antyder att anslaget skulle blifva mera disponibelt för Riksdagen hädanefter än hittills. Då emellertid Utskottet så har gjort och otvifvelaktigt är att anslaget icke blir af Medkammaren på ordinarie stat uppfördt, utan man snarare kunde vid frågans slutliga afgörande riskera att anslaget blefve från staten helt och hållet uteslutet, tror jag att försigtigheten bjuder att bibehålla detsamma på extra stat, i synnerhet som man genom ett motsatt förfarande åter gifver för stor vigt åt detta förflyttande fram och tillbaka.

Jag vågar därför anhålla om särskild propositions framställande på de särskilda punkterna och yrkar bifall till punkten a i betänkandet med den ändring, att lönerna för underståthållaren och sekreteraren uppföras i enlighet med Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Bennich: Jag kan naturligtvis i sak icke hafva något att tillägga till den fullständiga utredning, som af den förste ärade talaren lemnades, och de motiv, som af Herr Hederstjerna anförts för hans yrkande, i hvilket jag ber att få instämma, men jag tillåter mig erinra Kammaren om ett gammalt förhållande, som åtminstone sedan det nya representationsskicket infördes ständigt återkommit. Man har sagt: vi vilja hafva en reform i embetsverken, så att en hvar får full sysselsättning och i stället tillräcklig aflöning. Denna princip har ständigt påyrkats och man har försökt att organisera embetsverken i öfverensstämmelse dermed. När det nu kommer till tillämpningen, erkänner man att man vill inskränka embetsmännens antal, men då det blir fråga om att gifva dem den aflöning, hvaraf de äro i behof, då börjar man pruta. Det är detta prutande på en skälig och erforderlig aflöning för de olika tjenstemannaklassernas existens, som enligt min tanke icke leder till hvad Riksdagen i sjelfva verket både föresatt sig såsom mål och måste önska, nemligen att få dugliga, nitiska och kraftfulla tjenstemän. Det är ur denna synpunkt som jag skulle önska att Riksdagen ville fullfölja sin så ofta uttalade mening: få tjenstemän och väl aflönade. Jag yrkar bifall till det af Herr Hederstjerna framställda förslag.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad och Herr Talmannen yttrat, att under densamma hade yrkats dels bifall till det förevarande momentet oförändradt och dels momentets antagande med den förändring, att aflöningen för underståthållaren och sekreteraren i Öfverståthållareembetskansli bestämdes i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag, framställdes först proposition på bifall till momentet oförändradt, hvarvid svarades många ja och nej i blandning, samt sedermera proposition på momentets godkännande med ofvan sagda ändring, då

svaren likaledes utföllo med många såväl ja som nej; och förklaras ja nu hafva varit öfvervägande.

Grefve *Sparre* begärde votering.

Uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som bifaller mom. a i 4:de punkten af Stats-Utskottets utlåtande N:o 10, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalls momentet med den förändring, att aflöningen för underståthållaren och sekreteraren i Öfverståthållareembetets kansli bestämmes i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag.

Omröstningen företogs och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 46.

Nej — 49.

Mom. b.

Herr Hederstjerna: På grund af det beslut, som Kammaren nyss fattat, hemställer jag, att anslaget »Öfverståthållareembetet» måtte bestämmas till 76,222 kronor eller med andra ord höjas med de 1,000 kronor, som genom Kammarens föregående beslut blifvit tillagda till de af Utskottet föreslagna löner för underståthållaren och sekreteraren.

Efter härmed slutad öfverläggning och uppå gjord proposition, bifölls momentet med den ändring, som påkallades af Kammarens öfver mom. a fattade beslut.

Mom. c och d.

Biföllos.

5:te punkten.

Biföllos.

6:te punkten.

Mom. a.

Herr Stråle, Wilhelm: Utskottet har meddelat Riksdagen, huru som några Konungens Befallningshafvande ansett räntmästarebefattningarna kunna utan olägenhet undvaras, och anför Utskottet dels att en Konungens Befallningshafvande yttrat: att, då enskilda af Kongl.

*Lönereglering
för landt-
räntmästarne.*

(Forts.)

Lönereglering
för land-
räntmästarne
(Forts.)

Måj:t oktrojerade banker med solidarisk ansvarighet nu funnes i alla läns residensstäder, någon särskild statens kassa icke vidare vore till nämnvärdt belopp hos Konungens Befallningshafvande behöfelig, utan kunde de så kallade landtränterierna upphöra och räntmästaretjänsterna indragas, samt att med styrelserna för nyss nämnda penningeanstalter eller Riksbankens afdelningskontor, der sådana funnes, borde träffas aftal om besörjande af statsverkets liqvider i orterna utan någon uppoffring och utan något äfventyr för det allmänna; *dels ock*, att en annan Konungens Befallningshafvande förmålt, att, om i stället för hållande af en ränterikassa, der ofta ganska stora belopp lågo förvarade för att vara till hands vid skeende liqvider, Konungens Befallningshafvande be- myndigades att å Statskontoret utställa anvisningar, hvilka säkerligen af hvarje bankinrättning skulle med beredvillighet inlösas, ränteriet kunde upphöra och i stället för räntmästaren en bokhållare anställas å Landskontoret med åliggande att föra ordentlig bok öfver de af Konungens Befallningshafvande utställda anvisningar samt att verkställa den mängd småliqvider, som det tillkommer räntmästaren att ombesörja och för hvilka, liksom för expensmedlen, en mindre dag- kassa, som för hvarje dag borde afslutas, skulle tillhandahållas bok- hållaren.

Förstnämnda förslag, om det blefve antaget, komme naturligtvis att leda dertill att, då endast några riksbankskontor finnas i residens- städerna, liqviderna i de öfriga måste ske genom privatbankerna.

I detta afseende hafva Kammarkollegium, Statskontoret och Kam- marrätten yttrat: »att hvarje stadgande om ränteribehållningens in- sättande i bankinrättning, så vidt dermed afsåges enskilda banker eller annan penningeinrättning än Riksbanken och dess afdelnings- kontor, skulle vara vådligt, icke så mycket för risken af förlust eller de svårigheter, som vid kassaförvaltningen deraf kunde föranledas, utan hufvudsakligen för den äfventyrliga bana, som dermed skulle komma att beträdas, enär ett i allmän författning meddeladt stad- gande, att medel, som i form af skatt till statsverket influtit, borde i enskild bankinrättning insättas, nödvändigt skulle hafva till följd, att enskilda bankernas sedlar måste uti kronouppbördens mottagas, och sålunda innebure ett lika kraftigt godkännande af, att icke säga garanti för dessa bankers förbindelser, som ett direkt påbud om dy- likt emottagande, hvarigenom åter Riksbankens på 72 § Regerings- formen grundade rätt att ensam utgifva sedlar, som för mynt i riket erkännas, i betänkelig grad skulle förnärmjas, samt kreditmedel af en- skild beskaffenhet erhålla en från statens sida erkänd giltighet, som framdeles möjligen icke skulle kunna begränsas till de betalnings- medel, hvarom nu vore fråga.»

Skulle nu, såsom Utskottet antydt, särskild uppbördsman »i de mindre länen» för småliqviderna icke särskildt vara afsedd, tillåter jag mig fråga: hvilken tjänsteman hos Konungens Befallningshafvande skall föra räkning öfver invisningarne, uppsätta redogörelsen och hafva de med liqviderna sammanhang egande bestyr? Landskontorets nu- varande tjänstemän kunna — så vidt jag känner till förhållandet — icke medhinna nämnda göromål.

Antagligen erfordras på bankkontoret ökad arbetskraft för mot-

räkningen; och äfven om — hvilket jag betviflar — någon större be-
sparing genom förändringen kan beredas, öfverväges, efter mitt om-
döme, denna möjliga fördel genom omgången vid den mängd liqvider,
som förekomma.

Också har Utskottet ej accepterat detta förslag utan åberopat
det andra förslaget om invisningar på Statskontoret, hvarigenom landt-
ränterierna skulle kunna göras öfverflödiga, »utan att derföre statsför-
valtningen behöfde ställas i något egentligt samband med enskilda
kreditanstalter».

Huru skulle då hos Konungens Befallningshafvande erforderlig
kontroll anordnas och redogörelse ske för liquiderna, som angå ett
mycket stort antal inrättningar och myndigheter?

För närvarande är räntmästaren en själfständig tjänsteman, som
upprättar räkenskapen, oberoende af landskontoret, nemligen *dels*
kassainventarium, som månatligen ingår till Statskontoret, hvilken
handling är, enligt fastställt formulär, synnerligt vidlyftig — jag har
formuläret i min hand, om någon vill deraf taga närmare kännedom, —
dels och *specialräkningen för året*, hvars upprättande naturligtvis
kräfer ett mycket betydligt arbete.

Kassainventarium kontrolleras af landskontorets månadsrapport
till Statskontoret samt protokollet öfver ränteriinventering, hvilket
protokoll motsvaras i Stockholms län af bevis från Riksbanken öfver
ränteriets derstädes förvarade behållning. *Specialräkningen* för året
kontrolleras af landsboken, upprättad på landskontoret och åtföljd af
städernas och fögderiernas specialräkningar såsom verifikationer.

Utbytes räntmästaren emot en särskild bokhållare, oafhändig i
redovisningshänseende från landskontoret, sker icke någon annan
förändring i det närvarande förhållandet, hvad kontroll och redogö-
relse angår, än att vi få en uppbördsman med förändrad benämning
och sannolikt med en i större eller mindre mån lägre aflöning. Skall
åter den nye uppbörds mannen sortera under landskontoret, upphör
helt och hållet nuvarande kontroll. Ersättes åter räntmästaren icke
af någon ny tjänsteman, lära, såsom jag ofvan antydt, nuvarande ar-
betskrafter befinnas otillräckliga.

Jag vill emellertid för ett ögonblick antaga att den föreslagna
reorganisationen kan ega rum hos de Konungens Befallningshafvande,
som hafva riksbankskontor i residensstaden; men huru skall man för-
hålla sig på de ställen, der endast privatbankskontor finnas, utan att
»något egentligt samband med enskilda kreditanstalter» uppkommer?

Huru till exempel med skatten för bränvinstillverkning? Fabri-
kanten får ej bränna utan att hafva hos Konungens Befallningshaf-
vande deponerat stadgad afgift. Skall Konungens Befallningshafvande
såsom liquid godkänna bevis öfver insatta medel i privatbank, eller
skall fabrikanten till exempel i Blekinge — der bränvinsskatten är
högst betydlig — först köpa vaxel i Karlskrona privatbank, sända
den till Riksbankskontoret i Malmö, der insätta beloppet, få beviset
öfversändt och aflenna detsamma hos Konungens Befallningshafvande?

Huru förhålla sig vid deposition af medel, understundom belö-
pande sig till betydliga belopp, i fråga om hvilkas lyftning tiden icke

Lönereglering kan på förhand beräknas? Huru med liqvider för stämpelpapper?
för landt- och så vidare.

(Forts.) Å andra sidan åter, hurudant blir förhållandet, om Konungens Befallningshafvande liqviderar en person med anvisning på Statskontoret, hvilken invisning inlöses af privatbankskontoret med egna sedlar, men då dessa sedlar erbjudas i liquid vid kronouppbörden kronans uppbördsman lagligen kan vägra att emottaga dem? Fordrar man i stället guld- eller silfvermynt af bankkontoret, torde banken icke vara mycket benägen att utgöra mellanhanden.

En fråga, som jag icke tillåter mig att söka besvara, är den: af hvilka anledningar vågar man med säkerhet antaga att privatbankerna, äfven om deras sedlar å 10 kronor indragas, alltid äro villige att inlösa invisningar på Statskontoret? Denna myndighet betalar, såsom bekant är, icke ränta å invisningar.

Mången synes föreställa sig att i residensstäder, der riksbankskontor finnas, några svårigheter för genomförande af den föreslagna reorganisationen icke möta. Jag vill därför söka visa, att äfven i detta fall ganska många omständigheter förtjena uppmärksamhet.

I Stockholms län finnes icke ränterikassa i vanlig mening, utan behållningen förvaras i Riksbanken på grund af Kongl. brefvet den 11 Juni 1715. Erfarenheten från detta län, efter närvarande förhållanden, torde följaktligen kunna, åtminstone i viss mån, anses upplysande.

Anvisningar på riksbanken utfärdas här för större belopp att lyftas i riksbanken dels af enskild man, dels af räntmästaren för verkställande af liquid med åtskilliga personer. Under år 1879 utfärdades 59 sådana anvisningar till belopp af mera än 1,194,000 kronor. Af detta belopp assignerades endast något mera än 387,000 kronor direkte till Statskontoret och återstoden, nära 807,000 kronor, liquiderades genom ränteriet. Kronouppbörden, levererad af magistrater och kronofogdar, utgjorde omkring 516,000 kronor, naturligtvis oberäknadt stämpelpappers och bränvinstillverkningsmedel.

Under nämnda år utfärdades 1,022 anordningar, hvaraf en del upptager liquid med många personer, till exempel en enda med 114 särskilda poster: mera än halfva antalet af dessa anordningar upptaga belopp under 100 kronor, ställda på en eller flere personer.

Redan häraf visar det sig, efter mitt omdöme, att räntmästaren i Stockholms län har betydligt arbete med bokföring, expedition och redovisning, — jag har nys omnämndt det månatliga kassainventarium och specialräkningen för året. Att dagkassan ofta är ganska betydlig, är lätt att fatta.

Ett annat slag af liqvider med åtföljande göromål bör jag äfven nämna, nemligen värdeförsändelser med posten. Under 1879 expedierade räntmästaren 467 bref med kontanta medel, åtskilliga bref omfattande flera poster, så att antalet af reversaler uppgår till 782.

Huruledes skall på annat sätt förskotter och liqvider lämpligen kunna ske med aflägsset boende kronofogdar och andra tjänstemän vid tillfällen då de ej infinna sig hos Konungens Befallningshafvande? Ty lämpligt kan det väl ej vara att liquiden sker genom en vaxel eller invisning att lyftas hos Statskontoret eller närmaste riksbanks- eller

privatbankskontor. Huru verkställa liqvider med kommunala myndigheter, till exempel folkskolestyrelserna, hvilka uppbära icke obetydliga belopp? Man vill väl icke fordra, att vederbörande skola göra särskilda resor ensamt för att realisera en vaxel eller invisning?

*Lönereglering
för landt-
räntmästarne.*
(Forts.)

Mig synes det vara klart, att man icke utan att föränleda betydande olägenheter kan undvika att räntmästaren eller den särskilda bokhållaren vid vissa tillfällen har, låt vara för dagen, temligen stora belopp om händer.

Jag vågar uttala den öfvertygelse, att nuvarande räntmästaregöromålen i Stockholms län icke på ett fullt ändamålsenligt sätt kunna så förändras, att aflöningen till uppördsmannen kan i förhållande till ansvaret och göromålen sättas så lågt Utskottet synes hafva föreställt sig.

Uppördsmannen åligger nemligen ytterligare, bländ annat, ansvaret, jemte landskamreraren, äfvensom redovisningen för stämpelpapper, som ofta till högst betydligt belopp förvaras i ränteriet. Vidare ansvarar han för en af de tre nycklarne till ränteriet, der värdehandlingar, borgensförbindelser m. m. äro deponerade.

En, så vidt jag vet, allmänt erkänd princip är att uppördsmän böra vara någorlunda nöjaktigt aflönade. Jag vill visserligen ej åberopa de belopp enskilda kreditanstalter och affärsmän anslå åt sina kassörer, men jag håller före att det icke är välbetänkt, om staten går för långt i sparsamhet.

Slutligen bör jag måhända omförmäla, hurusom jag har hört sägas, att räntmästaren i ett och annat län tidtals har för litet att göra. Jag tillåter mig icke något vidare omdöme i detta hänseende än att räntmästaren i Stockholms län är skäligen sysselsatt.

Att förenklingar i levereringar och liqvider för det allmännas räkning kunna ega rum, vill jag icke bestrida; men då efter mitt omdöme räntmästaren, eller den tjänsteman, som blir satt i hans ställe, fortfarande bör anses innehafva en så pass vigtig uppördsmannabefattning, att den af Kongl. Maj:t föreslagna aflöningen icke är för hög, hemställer jag om afslag å Utskottets betänkande och bifall till Kongl. Maj:ts proposition; och tillåter jag mig fästa uppmärksamheten derpå, att, derest tillökade göromål på något ställe skäligen kunna åläggas räntmästaren, sådant, på sätt Herr Statsrådet och Chefen för Civildepartementet antydt i sitt yttrande till statsrådsprotokollet, kan ske genom tillägg till instruktionen.

Herr Ekström: På grund af den embetsställning, som af mig innehafves, anser jag mig böra uttala min mening i den fråga, som nu är föremål för öfverläggning.

Vid granskning af de utaf Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i anledning af landtstatskomiténs förslag afgifna yttranden, i hvad samma yttranden afse landtränmästarebefattningarne, har Stats-Utskottet inhemtat, att några länsstyrelser ansett räntmästarebefattningarne kunna utan olägenhet indragas, samt särskildt fäst sin uppmärksamhet vid det af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län afgifna utlåtande, deruti, under åberopande af förhållandet i Norge, att fogdarne direkte till Finansdepartementet redovisa

Lönereglering
för landt-
rätmästarne.
(Forts.)

uppbörden, föreslagits att kronofogdar och magistrater skulle direkte till Statskontoret inbetala uppbörden, samt att, jemte det en mindre handkassa för verkställande af smärre liqvider bibehölles hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, öfriga liqvider borde besörjas medelst å Statskontoret utställda anvisningar; och har det synts Stats-Utskottet att genom vidtagande af anordningar i hufvudsakligen den rigtning, som af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i nämnda län blifvit antydd, landtränterierna skulle kunna göras öfverflödiga, utan att derföre statsförvaltningen behöfde ställas i något egentligt samband med enskilda kreditanstalter. Hvad nu först angår det af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län åberopade förhållandet i Norge, så är hela uppbördsväsendet derstädes helt annorlunda organiseradt än hos oss. Fogdarne i Norge stå visserligen under amtmannens lydnad, men äro såsom uppbördsmän af statens inkomster af honom oberoende. Väl är amtmannen berättigad och pligtig att på obestämda tider granska de underlydande fogdarnes kassajournal och inventera kassan, men den allmänna uppbörden redovisas direkte till statskassan. Såsom statens uppbördsmän verkställa fogdarne af under händer hafvande medel utbetalningar icke blott efter vederbörande departements särskilda anordningar, utan äfven af sådana statskassan vidhäftande utgifter och ersättningar, som till beloppet eller beräkningsgrunden äro i lag bestämda, så att fogdarne i detta hänseende hafva att fullgöra enahanda liqvider, som af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Sverige besörjas. För öfrigt hemtar, såsom bekant är, norska statsverket sin hufvudsakliga inkomst från den indirekta beskattningen, nemligen af tullmedlen samt beskattningen å bränvin och maldrycker m. m., i följd hvaraf den uppbörd, som af fogdarne besörjes och redovisas, är af ringare betydighet.

Emot förslaget att uppbörden skulle omedelbart af kronofogdarne och magistraterna insändas till Statskontoret, förekommer först och främst, att, då på detta sätt alla i uppbörden influtna statsmedel komme att gå förbi länsstyrelsen, men länsstyrelsen måste städse ega en mindre kassa för besörjande af förefallande smärre liqvider, det skulle blifva nödvändigt att tidt och ofta hos Statskontoret requirera härtill erforderliga medel. Vidare skulle Statskontoret genom stadgandet af ett sådant förfaringssätt få att korrespondera med samt upplägga särskilda konti för 117 fogdar och 87 magistrater, hvilket skulle för Statskontoret medföra ett väsentligt ökad arbete, som icke lärer af nuvarande personal kunna medhinnas. Likaledes skulle göromålen i Riksbanken, dit de till Statskontoret ingående medel levereras, väsentligen förökas. De vid uppbördsstämorna influtna medel böra, jemlikt gällande föreskrifter, af kronofogden till landtränteriet insändas inom fjorton dagar derefter; men om medlen skola insändas omedelbart till Statskontoret, blir denna tid otillräcklig för att från aflägsset belägna landsdelar medhinna expeditionen af uppbörden och förete intyg om verkställd leverering. På grund häraf allt anser jag för min del det vara förenadt med alltför stora olägenheter, att, såsom ifrågasatt blifvit, insända uppbörden direkte till Statskontoret, utan bör den nu stadgade ordning i afseende på uppbördens levererande oförändrad bibehållas, så att medlen insändas till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande

och derifrån, i den mån de icke för utgifters bestridande erfordras, *Lönereglering för landrättsmästarne.* till Kongl. Statskontoret levereras. (Forts.)

Beträffande vidare förslaget, att vid större liqvider skulle begagnas af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande på Statskontoret utställda anvisningar, för hvilkas inlösen, i de orter, der kontor af Riksbanken icke finnas inrättade, enskilda bankinrättningar skulle anlitas, så förekomma häremot åtskilliga betänkligheter. Vore det så, att Riksbanken hade afdelningskontor i alla residensstäder, skulle jag för min del icke hafva något att invända deremot att den föreslagna anordningen godkändes. Kammarkollegium, Kammarrätten och Statskontoret hafva också, i deras den 12 December 1878 i fråga om uppbörds- och redovisningsväsendet för länen m. m. afgifna underdåniga utlåtande, redan hemställt, det Kongl. Maj:t måtte förordna, att uti länsresidensstäder, der afdelningskontor af Riksbanken äro förlagda, landtränteriets kassa-behållning bör, i den mån densamma icke är åt rättsmästarens enskilda vård och ansvarighet för mindre utgifters bestridande anförtrodd, i nämnda afdelningskontor insättas å folioräkning på sätt i gällande reglemente för Riksbankens styrelse och förvaltning finnes medgifvet staten samt dess allmänna verk och kassor, hvilket förfaringsätt länge varit, jemlikt Kongl. brefvet den 11 Juni 1715, i Stockholms län iakttaget. Nu finnas emellertid icke afdelningskontor i andra residensstäder än i *Malmö, Göteborg, Visby och Luleå*, hvarföre det i alla öfriga residensstäder skulle blifva nödvändigt att för anvisningarnes inlösande anlita dervarande enskilda bankers kontor. Visserligen finnas sådana kontor för närvarande i residensstäderna; men det torde vara oviss, om så äfven för framtiden blifver förhållandet. För min del vill jag visst icke uttala någon profetia, huruvida de enskilda bankerna efter skedd indragning äfven af deras trikonrorssedlar, hvilkas indragning torde inom några år komma att verkställas, må finna med sin fördel förenligt att fortsätta sin verksamhet; men yttranden hafva icke saknats, antydande att, efter omförmälda sedlars indragning, det icke vidare skall löna sig att fortsätta rörelsen. Visserligen må det kunna antagas, att, om flera eller färre af de enskilda bankerna upphöra, de ombildas till aktiebolag för drifvande af penningarörelse, sådana som redan finnas, och hvilka, oaktadt de sakna rätt att utgifva sedlar, med framgång utöfvat sin verksamhet; men ingalunda torde det kunna med någon visshet påräknas, att sådana penningeinträttningar uppstå i alla de län, der Riksbanken icke har afdelningskontor, åtminstone icke i de mera aflägsset belägna delarne af riket. Vid sådant förhållande och innan säkerhet förefinnes därför, att de anvisningar på Statskontoret, som af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande utställas, varda af någon i residensstaden inrättad kreditanstalt inlösta, synes det mig vara i allo olämpligt att vidtaga en anordning, som möjligen inom åtskilliga af rikets län icke skulle kunna bringas till verkställighet, enär de härför nödvändiga förutsättningar icke af verkliga förhållandet motsvarades.

Men äfven om för ändamålet nödiga kreditanstalter fortfarande må komma att i de särskilda residensstäderna finnas, kunna dock rättsmästarebefattningarne icke indragas, enär dessa tjenstemän, hvilka fortfarande skulle besörja alla liqvider af utgifter till mindre belopp, hafva

Lönereglering
för landträn-
tmästarne.

(Forts.)

äfvén andra allmänna medel om händer, eller de så kallade diverse verks medel, landstingsmedel, sjukvårdsavgifterna samt de af minut-handeln med och utskänkning af brännvin inflytande avgifterna, äfvén som depositioner samt värden om och redovisning för det till länsstyrelserna från Statskontoret öfversända stämpelpapper. Tjenstemän för alla dessa bestyr måste således fortfarande finnas hos länsstyrelserna anställda; och då tjenstemän, hvilka hafva uppbördsmedel om händer, böra vara tillräckligt aflönade, samt de nu föreslagna lönebeloppen icke torde kunna anses för höga, föranlåtes jag vördsamt yrka att, med afslag å Stats-Utskottets betänkande i förevarande punkt, Kongl. Maj:ts proposition må af Kammaren bifallas.

Friherre Klinckowström: Vid remissen af statsverkspropositionen tog jag mig friheten att yttra några ord mot löneregleringen för såväl landtränmästarne som häradsskrifvarne, men jag gjorde det af helt andra skäl än dem Utskottet anfört, nemligen därför att jag är fullkomligt öfvertygad om, att, när den stora skatteregleringsfrågan, som nu är under behandling af en särskild komité, en gång kommer att afgöras, så komma otvivelaktigt såväl landtränmästarnes och häradsskrifvarnes göromål som uppbörden att blifva något helt annat, än hvad de för närvarande äro, och då, sanna mina ord, blir det nödvändigt att göra en omreglering af dessa två slags tjenstemän. Därföre förordade jag, att frågan om löneorganisationen för dem skulle uppskjutas. Stats-Utskottet har nu af en annan anledning, som jag också måste respektera, föreslagit, att uppskof må ske med regleringen af lönerna för landtränmästarne, och jag finner de skäl, som blifvit lemnade därför, vara så behjertansvärda, att jag icke kan annat än bifalla punkten. Af Konungens Befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län samt Gefleborgs län hafva blifvit anförda så talande skäl för en återremiss eller för att icke för närvarande reglera lönerna, att det vore besynnerligt om icke dessa skäl gjorde sig gällande inför Riksdagen. Det är med de två Herrar, hvilka yttrat sig här, såsom sagan berättar om Holger Danske och åtskilliga andra sagohjeltar, eller att de sofvo i hundratals år och vaknade upp i en ny verld och dock ville att allt skulle gå på gamla sättet. Reglementet för landtränmästarne förskrifver sig från den tid, då vi icke hade alla de lättnader i samfärdsel och finansielt hänseende, som vi nu ega. Då fans icke jernvägar, icke telegraf, icke enskilda banker, icke de stora lättnader, som vi nu hafva för att flytta stora penningesummor från en ort till annan. Man skall väl följa med sin tid och begagna sig af de lättnader, som nu finnas. Det har Konungens Befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län samt Gefleborgs län påpekat. Jag vill icke förlänga diskussionen i denna sena timme, utan yrkar blott att Kammaren ville bifalla förevarande punkt.

Herr Ekman, Carl: Det må kanske synas vågadt att vilja försvara den framställning, som Stats-Utskottet gjort i den nu föredragna punkten, då de kollegier, som hafva hörts i denna fråga, så enstämmigt hafva förklaradt nödvändigheten af att landtränmästarne böra bibehållas och Kongl. Maj:ts proposition går i den riktningen, samt två

föregående talare på grund af sin embetsställning äfven förklarar nödvändigheten af dessa tjenstemäns bibehållande. Utskottet har icke heller vågat i det skick, hvori frågan för närvarande förelegat till Utskottets pröfning, alldeles bestämdt uttala den mening, att räntmästare-tjensterna kunna indragas. Tvärtom innehåller Utskottets motivering, att det åtminstone på några ställen torde vara möjligt att indraga dem. Detta förutsätter således, att på vissa platser, der ärendena äro för dessa tjenstemän så betungande, att de icke skulle kunna skötas, om organisationen förändrades, skulle räntmästare-tjensterna kunna bibehållas, och hvad Utskottet begärt, är endast fullständig utredning af denna fråga, innan Riksdagen i densamma slutligen fattar sitt beslut. Det har under pröfningen af denna fråga i Stats-Utskottet verkligen förekommit åtskilligt, som åtminstone hos mig alldeles bestämdt stadgat den mening, att ganska betydliga förenklingar kunna göras på detta område. Vi hafva ofta funnit, att Statskontoret haft en alltför liten kassa för att kunna verkställa de utbetalningar, som ålegat detsamma; men vid samma tillfällen, då Statskontoret haft kassabrist och varit tvunget att requirera förstärkning i kassan från Riksgäldskontoret, hafva ganska betydliga belopp kunnat ligga i landtränterierna. Om jag nu också skulle antaga, att det icke legat mer än 50,000 kronor i hvarje ränteri, gör redan detta för alla tillsammans ett ganska stort belopp, som, om det i stället legat i Statskontoret, skulle satt detta i bättre tillfälle att verkställa de utbetalningar, som derifrån skola utgå, och det lärer väl knappt vara någon enda dag under året, då behållningen i ränterierna i hela riket går under den summa, jag nämnde, men ofta går den säkert derutöfver. Under sådana förhållanden får jag säga, att det synes mig vara en åtgärd, medförande i flera hänseenden enkelhet och gagn, att uppörden, i stället för att, såsom nu ganska ofta brukas, till stora belopp stanna i ränterierna och Konungens Befallningshafvande från Statskontoret anmodas att använda en större eller mindre del af denna uppörd för att dermed verkställa utbetalningar, som skola ske i landsorten, uppörden går in direkt till Statskontoret, och Konungens Befallningshafvande, som skall verkställa utbetalningarne, erhåller skrifvelse från Statskontoret att den eller den utbetalningen skall verkställas och att Konungens Befallningshafvande därför eger att på Statskontoret utfärda anvisning.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvande verkställa äfven för Arméförvaltningen och Fångvårdsstyrelsen ganska stora utbetalningar i orterna, och med dessa likvider tror jag det för närvarande så tillgår, att beloppen i Statskontoret lyftas af vederbörande embetsverk, hvarefter dessa köpa postremissvexlar och sända dem till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande. Denna myndighet har sålunda fått ett förskott af större eller mindre summor, som skola användas till utbetalningar från ränteriet under loppet af följande vecka eller månad. Hvad vore då enklare än att nyssnämnda embetsverk i stället skrefve till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande med uppgift på de utbetalningar, som under följande månad borde ega rum för deras räkning, hvarefter Kongl. Maj:ts Befallningshafvande verkstälde utbetalningarne genom anvisningar på Statskontoret, som sedermera uppförde beloppen på embetsverkens konto? Att genom en sådan anordning skulle vinnas en ej

*Lönereglering
för land-
räntmästarne.*
(Forts.)

Lönereglering
för landt-
räntmästarne.
(Forts.)

så oväsentlig förenkling i sättet för utbetalningarne, tror jag att hvar och en, som är någorlunda van vid affärer, måste erkänna. Emot lämpligheten af denna utväg har man nu anført det skälet, att derigenom skulle uppstå en sammanblandning af statens affärer med de enskilda bankernas. Men huru är då förhållandet för det närvarande? Icke går det så till, att den uppbörd, som sker i orterna, skickas i riksbankssedlar upp till Statskontoret; utan der i residensstaden icke något Riksbankens afdelningskontor finnes, der köpas hos den enskilda banken vexlar på motsvarande belopp, hvilka sedan af Statskontoret mottagas. Den sammanblandning med de enskilda bankerna, för hvilken man fruktar, den existerar således i sjelfva verket redan, och jag vet icke att man erfarit någon olägenhet deraf, att man begagnat sig af den lättnad i rörelsen, som på sådant sätt erbjudit sig. Man synes endast vara rädd för att utsäga det ordet, att vi begagna oss af de enskilda bankernas mellanhand för dessa penningetransaktioner. Men, säger man, äfven om man nu skulle medgifva ett sådant användande af de enskilda bankerna, skulle lätteligen den olägenheten kunna inträffa, att ett eller annat af de bankkontor, som nu finnas i länsresidensstäderna, framdeles komme att af en eller annan anledning indragas. Ja, det är nog möjligt; men i sådant fall skulle utan tvifvel en annan bankinrättning der uppstå, antingen sålunda, att ett afdelningskontor från Riksbanken dit förlades, eller någon af våra kreditanstalter funne med sin fördel öfverensstämmande att der upprätta ett kontor. Rörelsens behof af ett bankkontor torde numera öfverallt i landsorterna vara så stort, att det icke skulle dröja länge förrän ett sådant åter komme till stånd för att ersätta det förra, och dermed vore ju svårigheten åter upphäfd. För öfrigt har man sagt, att, äfven om det skulle visa sig utförbart att med dessa bankinrättningars tillhjälp använda sådana invisningar af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande på Statskontoret, som Utskottet föreslagit, och dermed verkställa de erforderliga liquiderna, skulle räntmästarne i alla fall icke kunna undvaras. Jag instämmer fullkomligt deruti, att vid länsstyrelserna någon person måste finnas, som svarar för bokföringen, man må nu kalla honom för räntmästare eller bokhållare eller något annat; någon måste med ett ord finnas, som för de erforderliga anteckningarna och verkställer ifrågakommande utbetalningar. Men det ansvar, en sådan person skulle ikläda sig, blefve genom de af Utskottet föreslagna anordningarna betydligt minskadt, och deraf följer också, att till sådana platser kunde användas tjenstemän af lägre lönegrad än de nuvarande räntmästarne. Enligt min uppfattning finnas så många skäl som tala för en ytterligare utredning af den nu föreliggande frågan, för att få ådagalagdt, om icke ett ordnande af dessa penningetransaktioner mellan Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och Statskontoret i den af Stats-Utskottet antydda rigningen vore nyttigt och ändamålsenligt, att jag tror, det Utskottet haft tillräcklig anledning att icke för närvarande tillstyrka något definitivt beslut i hvad som rör räntmästarne. Jag får på grund deraf anhålla, att Kammaren behagade bifalla hvad Stats-Utskottet i det nu föredragna momentet hemställt.

Herr Jöns Pehrsson: Det kan synas icke vara tillbörligt af mig

att yttra mig i denna fråga, då personer, som måste antagas derom hafva den bästa sakkännedom, redan förklarat, att Stats-Utskottets förslag icke kan antagas. Jag skall icke tvista med dem derom, ty de böra väl bäst känna dessa förhållanden, och jag tror äfven, att de göra det, likasom jag och tror, att det icke kan komma i fråga att de tillstyrka indragning af några tjänster, som kunna på något sätt användas. Jag vet icke precis hvad en landtränstmästare kan hafva att uträtta; men det vet jag, att åtminstone i det län jag tillhör, träffas han högst tre timmar om dagen på embetsrummet, så att man måste vara mycket påpasslig, om man vill råka honom der. Efter min uppfattning hafva landskamrerarne samma arbete och besvär som räntmästarne såväl med anordningar och utbetalningar som med siffergranskning, och det enda räntmästarne skulle hafva mera att göra vore väl att räkna upp penningarne eller att få dem lyfta på annat ställe. Det synes som om man i denna fråga skulle vara synnerligen rädd för de enskilda bankerna, men jag minnes nog andra tillfällen, då man icke varit rädd för dem. Med hänsyn till denna fråga kan jag alls icke hysa någon fruktan för de enskilda bankerna, ty jag tror bestämdt, att de anvisningar, som blefve af Konungens Befallningshafvande utställda på Riksbanken, skulle med begärlighet mottagas i liqid man och man emellan. Har man blott god vilja att försöka göra några väsentliga besparingar inom förevarande förvaltningsgren, ligger det nära till hands att antaga att reformer kunna genomföras. Jag tänker härvid på den omständigheten, att en statsrådsledamot, som nu icke är närvarande, för två år sedan lyckades reglera lönerna för landtstaten till i vissa delar alltför höga belopp, under förespeglade att häradskrifvarejänsterna eller en del af dem skulle kunna indragas. Jag vill icke för närvarande yrka afslag på en reglering af häradskrifvarnes löner; men jag befarar att, om man håller på med att på detta sätt reglera tjänstgöringsområdena, så ökas antalet af dem i en framtid vida öfver antalet af de länsmän, kronofogdar och häradskrifvare, som nu finnas. För närvarande tycker jag, att Stats-Utskottets förslag hvilat på så sunda principer, att det ej är farligt att bifalla detsamma. Kan eller vill ej Regeringen lägga fram ett förslag i den rigtning Utskottet begärt, får väl denna reglering anstå ett eller annat år till; den går nog igenom i sinom tid. Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

*Lönereglering
för landtränstmästarne.*
(Forts.)

Herr Ekström: Jag anhåller att med några ord få besvara hvad Stats-Utskottets Herr Ordförande yttrat.

Herr Ordföranden omförmälde, hurusom det visat sig, att, under det Statskontoret lider af kassabrist, betydliga belopp kunna ligga oanvända i landtränterierna, hvilka belopp i medeltal för hela riket kunde beräknas att utgöra 50,000 kronor för hvarje ränteri, ej mindre, men väl mera. Med anledning häraf anhåller jag få redogöra för förhållandet i Jönköpings läns ränteri under år 1879, hvarom jag har i min hand en af räntmästaren i länet meddelad uppgift. Enligt denna uppgift hade ränteriet under nämnda år vid hvarje månads slut statsmedel inestående till följande belopp, nemligen:

Lönereglering
för landi-
räntmästarne.

(Forts.)

vid Januari	månads slut	kronor	21,000.
» Februari	»	»	156,000.
» Mars	»	»	11,000.
» April	»	»	15,000.
» Maj	»	»	264,000.
» Juni	»	»	52,000.
» Juli	»	»	33,000.
» Augusti	»	»	159,000.
» September	»	»	23,000.
» Oktober	»	»	14,000.
» November	»	»	180,000.
» December	»	»	16,000.

Summa kronor 944,000.

Af de sålunda vid slutet af hvarje månad inestående medel hade icke mindre än 550,000 kronor, efter requisition, ankommit från Kongl. Statskontoret vid slutet af månaderna Maj, Augusti och November, för bestridande af löneutbetalningarna vid början af Juni, September och December månader, hvilka utbetalningar kräva större summor, bland annat till Göta Hofrätts embets- och tjänstemän. Om nu dessa 550,000 kronor frändragas, återstå 394,000 kronor eller i jemnt tal 32,800 kronor för hvarje månad, hvarvid dock bör bemärkas, att af behållningarne vid Maj och Juni månads slut en stor del utgjordes af för möteskostnadernas bestridande till ränteriet remitterade medel. Den månadliga behållningen uppgick sålunda icke till 50,000 kronor.

För min del huser jag icke någon farhåga att använda de enskilda bankernas medverkan för inlösen af de å Statskontoret utställda anvisningar, lika litet som någon obenägenhet emot dessa banker. Under den tid af sexton år jag på grund af mitt embete haft att å skilda tider handhafva kontrollen öfver tvenne sådana banker, har jag icke funnit anledning till anmärkning emot det sätt, hvarpå de utöfvat sin verksamhet, och för öfrigt kunde det för statsverket icke medföra någon våda, om de ifrågasatta anvisningarne komme att af de enskilda bankerna inlösas, enär statsverket derigenom icke finge någon fordran hos bankerna, men väl dessa hos statsverket. Att, om de enskilda bankerna, flere eller färre, skulle efter tiokronors-sedlarnes indragning upphöra med sin nuvarande, på solidarisk ansvarighet grundade verksamhet, andra kreditanstalter skulle komma att ersätta desamma, så att penningekontor komme att fortfarande finnas i residensstäderna, må visserligen vara möjligt; men enligt min uppfattning är det icke lämpligt att göra en så vigtig detalj af statsförvaltningen beroende på ovissa möjligheter.

Skulle af de till Statskontoret ingående rapporter visa sig, att stora summor statsmedel hopa sig i något ränteri, lärer Statskontoret icke underlåta att erinra om beloppets skyndsamma insändande; och för öfrigt ega räntmästarne i sjelfva sättet för deras aflöning, deri jemväl ingår remisslage till $\frac{1}{8}$ procent af alla medel, som till räntekammaren och andra publika verk remitteras, en maning att icke låta statsmedel samla sig och till större belopp qvarligga i ränterikassan.

Hvad slutligen angår yttrandet att, om ansvaret för kassan min-

skas, en tjensteman af lägre grad, med lägre aföning, skulle kunna användas, torde jag få fästa uppmärksamheten derpå, att, då den större kassan alltid är förvarad under tre särskilda läs och räntmästaren således icke kan åtkomma densamma, samt, äfven om räntmästaren ersättes af en annorlunda benämnd och lägre afönad tjensteman, den mindre under hans omedelbara vård stående kassan, hvars belopp icke kan utan olägenhet nedsättas, fortfarande måste af tjenstemannen handhafvas, ansvaret icke kan sägas blifva förminskadt derigenom att de större liquiderna komme att medelst anvisningar verkställas.

*Lönereglering
för landt-
räntmästarne.
(Forts.)*

Grefve Ehrensvärd: Då jag sistlidne sommar läste embetsverkens utlåtanden öfver komiterades förslag i nu föreliggande fråga, trodde jag icke, att det förslag, som jag ansåg mig böra afgifva, då nämnda komitébetänkande var remitteradt till mitt utlåtande, skulle såsom nu skett blifva föremål för Riksdagens uppmärksamhet och ompröfning. Stats-Utskottet har emellertid upptagit detsamma och gjort det till utgångspunkt för sitt yttrande i ämnet. Jag erkänner tacksam, att Stats-Utskottet fullt riktigt refererat det väsentliga af mitt utlåtande; men rörande den tillämpning, som Utskottet sedermera gör deraf, kan jag icke vara lika ense med Utskottet. Jag tror nemligen, att Utskottet icke fullt uppfattat den egentliga betydelsen af mitt förslag, då Utskottet yttrar sig som följer:

»Genom vidtagande af anordningar i hufvudsakligen den rigtning, som af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län blifvit antydd, skulle landtränterierna kunna göras öfverflödiga, utan att derför statsförvaltningen behöfde ställas i något egentligt samband med enskilda kreditanstalter. Om nemligen uppbördens antingen omedelbart af kronofogdarne och magistraterna insändes till Statskontoret eller, derest icke så med våra förhållanden låter sig göra, sedan densamma blifvit till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande inlevererad, af dessa myndigheter utan uppskof öfversändes till nämnda embetsverk» och så vidare.

Det väsentliga i mitt förslag är just det, att enligt detsamma all uppörd skulle försvinna från Kongl. Maj:ts Befallningshafvande. Jag hade nemligen tänkt mig, att all den uppörd, som nu eger rum i landsorterna, skulle ingå direkt till Statskontoret, så att detta embetsverk skulle blifva den enda stora kassan, och alla dessa små kassor i landsorterna försvinna, öfver hvilka Statskontoret nu icke kan hafva någon riktig öfverblick. De till statsverket inflytande penningemedlen skulle koncentreras i Statskontoret och derifrån åter utgå; dermed skulle också för Statskontoret försvinna nödvändigheten att, såsom nu tidt och ofta är fallet, begära kassaförstärkning från Riksgäldskontoret, och det ehuru ofta icke obetydliga belopp vid samma tidpunkt finnas inestående i landtränterierna. Såsom förhållandena nu äro, kan Statskontoret icke bedöma, huru mycket penningar som kunna finnas att tillgå i ränterierna. Visserligen ingå för hvarje månad redogörelser till Statskontoret från landtränterierna, men dessa utvisa, hurudan ställningen var vid slutet af föregående månad, och då dessa inlöpa till Statskontoret omkring den 8:de i månaden, kan det hända, att hvad de upptaga såsom tillgång icke längre finnes disponibelt, och det är

Lönereglering
för landt-
räntmästarne.
(Forts.)

möjligt att redan följande dag kommer från Kongl. Maj:ts Befallningshafvande en requisition på kassaförstärkning. Om nu denna uppbörd i landsorterna, såsom jag tänkt mig, skulle gå direkt in till Statskontoret, i enlighet med hvad förhållandet torde vara i de flesta andra länder och, såsom vi alla veta, i Norge, så skulle landtränterierna kunna upphöra, och då funnes icke längre någon »raison d'être» för landträntermästarne. Att deremot, såsom Stats-Utskottet ifrågasatt, använda ett blandadt system och på somliga ställen låta uppbörden ingå till ränterierna, men på andra ställen icke, dermed skulle efter min öfvertygelse intet vinnas. Vill man gå i den af mig antydda riktningen, då måste man också taga steget fullt ut och godkänna konsequenserna; i annat fall torde det vara säkrast att behålla det nuvarande systemet, sådant det är, med all dess långsamhet, besvärlighet och onödiga ränteförlust, för att icke tala om de utgifter, som förorsakas af den massa postporto, hvilken nu måste betalas.

Jag har ansett mig skyldig att inför Kongl. Maj:t framlägga mitt nu omförmälda förslag, då jag hade att afgifva yttrande öfver landtstatskomitéens betänkande; jag har gjort det efter bästa förstånd och har, oaktadt de anmärkningar, som här blifvit framställda af tvenne bland mina kolleger, icke funnit anledning att frånga den åsigt, jag i föreliggande ämne hyst och som jag fortfarande anser vara den riktiga. Det är naturligt, att hvarje reform och synnerligen en så pass vigtig som denna, som skulle bryta med 200 år gamla förhållanden, icke kan göras utan att stöta emot åtskilliga häfdvunna föreställningar. Men jag är öfvertygad om, att staten i många fall skulle vinna på, om den ordnade sina affärer på samma sätt som den enskilde sina. De enskilda bankerna hafva visserligen numera icke stora sympatier, ehuru jag ber att få nämna, att jag för min del har hvarken sympati eller antipati för dem. Men jag tror, att det ej vore ur vägen, om staten i viss mån tog dem till exempel. De enskilda banker, hvilkas verksamhet blifvit någorlunda utvecklad, hafva vanligen rundt omkring i landsorten en hel del afdelningskontor. Tro Herrarne, att dessa banker sköta sina affärer på samma sätt som staten sina i landtränterierna, hvilka kunna betraktas som afdelningskontor i förhållande till Statskontoret eller Riksbanken? Jag tror, som sagdt, att det skulle vara synnerligen välbetänkt, om man lät all uppbörden i landsorten gå direkt in till Statskontoret för att få statsverkets medel samlade i en enda kassa. Det ligger då i sakens natur, att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vid verkställandet af sina utbetalningar måste, för att få de nödiga medlen, draga på Statskontoret. Man har här anmärkt, att det måhända icke skulle blifva så lätt för dem, som mottoge sådana anvisningar, att få penningar derpå. Jag är dock öfvertygad om, att det icke i vårt land skulle finnas en enda bank med någon känsla för sin egen icke blott värdighet, utan äfven nytta, som icke skulle med tacksamhet mottaga sådana af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande på Statskontoret utställda anvisningar, oaktadt banken skulle gå förlustig af något litet räntebelopp dervid; ty i bankens hand skulle dessa anvisningar utgöra precis detsamma som riksmünt. Om också af en eller annan anledning det skulle inträffa, att en bank i någon af våra, länsresidensstäder blefve indragen, så skulle det, med

den vana vi numera hafva att begagna oss af bankernas förmedling i vår penningarörelse, icke dröja länge förrän en ny bank uppstode, som kunde åtaga sig den ifrågavarande inlösningen; och ville man tänka sig, att någon bank vore nog oförståndig att icke gå in derpå, så skulle ett sådant förhållande ganska snart rätta sig sjelf, derigenom att en ny bank eller ett nytt bankkontor uppstode, som genom att åtaga sig denna inlösning af Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes anvisningar droge till sig rörelsen och sålunda fördelaktigt täflade med den förra. Men, säger man, det kan hända, att vid den blifvande indragningen af de enskilda bankernas tiokronorssedlar mången bank icke längre finner någon uträkning i att fortsätta sin verksamhet, utan upphör att existera. Ja, det är möjligt; men äfven i detta fall kommer utan tvifvel något nytt företag till stånd för att ersätta det gamla; ty befolkningen kan nu en gång icke undvara ett bankkontor för penningarörelsens skötande. Och uppstår icke något sådant, då blifver det ett behof för Riksbanken att tillgodose rörelsen i denna ort genom att dit förlägga ett afdelningskontor. Jag kan ej heller för min del förstå de betänkligheter, som uttalats rörande den befarade sammanblandningen af statens affärer med de enskilda bankernas. Då enligt mitt förslag all uppörd skulle direkt insändas till Statskontoret, så finge ju de enskilda bankerna ej det minsta med den saken att beställa. Allt hvad de skulle göra vore att inlösa Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes anvisningar. De blifva sålunda fordringsegare hos Statskontoret eller Riksbanken till följd deraf, att de ligga i förskott för statsverkets räkning; men statens medel disponera de icke på något sätt, och huru någon sammanblandning af affärerna då vore att befara kan jag verkligen icke förstå.

Med det förslag jag framställt afsåg jag visserligen icke i främsta rummet att åstadkomma någon besparing. En sådan skulle dock utan tvifvel uppkomma; ty jag fasthåller vid att man genom en sådan anordning icke mera skulle behöfva några landtränmästare. Men jag är lika fast öfvertygad om, att det icke skulle gå för sig på det sätt Stats-Utskottet föreslagit, nemligen att indraga landtränterierna och vid somliga länsstyrelser anställa tjenstemän med lägre lönegrad och vid andra nöja sig med de tjenstemän, som redan finnas. Det måste finnas en särskild person, en bokhållare, som har i uppdrag att föra de hithörande räkenskaperna. Men denna person behöfde enligt mitt förslag icke aflönas så högt som en räntmästare; ty han skulle icke hafva någon uppörd om hand, utan endast en mindre dagkassa. Jag tror icke, att denna kassa behöfde vara större än ett par tusen kronor; och för det beloppet kunde han lätt ställa nöjaktig borgen. Men utom den direkta besparing, som sålunda skulle uppstå genom räntmästareplatsernas indragning, skulle äfven, åtminstone vid vissa länsstyrelser, ytterligare en besparing kunna vinnas derigenom, att dessa bokhållare sannolikt icke blifva helt och hållet upptagna af bestyret med räkenskapernas skötande; de skulle säkerligen få temligen mycken tid öfrig för biträdande vid öfriga förekommande göromål, och till följd deraf skulle utgifterna för extra biträde vid länsstyrelserna kunna i någon mån minskas.

Jag har icke förbisett, att mitt förslag skulle medföra en annan

*Lönereglering
för landtränmästarne.
(Forts.)*

Lönereglering
för landt-
rättmästarna.
(Forts.)

utgift, hvarom jag ännu ej talat. Såsom Kongl. Maj:ts Befallningshafvande tillkom det mig icke att yttra mig derom; men såsom ledamot af denna Kammare har jag både rättighet och skyldighet att göra det. Denna utgift består deri, att Statskontoret skulle komma i behof af ökad arbetsbiträde, då detta embetsverk finge mera att göra till följd deraf att all uppbörd skulle direkt dit ingå. Men denna utgift skulle fullkomligt uppvägas af den stora fördelen deri, att man vid länsstyrelserna blefve befriad från hela den besvärliga räkenskapsföring, som nu åligger landtränterierna i och för uppgörandet af landsboken, som blefve alldeles onödig, enär motsvarande räkningar i stället borde uppgöras i Statskontoret, som derigenom också blefve i tillfälle att avsluta sin rikshufvudbok betydligt tidigare än nu är möjligt.

Dessa äro de väsentliga skäl, som föranledt mig att framlägga mitt förslag. Då jag nu haft tillfälle att närmare motivera detsamma, så kan jag också inskränka mig dertill. Jag gör icke något särskildt yrkande; ty jag kan icke instämma med Stats-Utskottet, utan måste vidhålla den åsigten, att, om man icke tager steget fullt ut och låter all uppbörden ingå direkt till Statskontoret, då är det mycket bättre att bibehålla det nuvarande systemet med all dess omgång, långsamhet och kostnad, men också med dess stora trygghet och säkerhet. Dermed menar jag dock icke, att tryggheten skulle blifva mindre, om mitt förslag antoges. För hvarje anvisning, som utfärdades från Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, borde avis afsändas till Statskontoret, som derigenom blefve i stånd att alltid till punkt och pricka känna ställningen i landsorterna och utföva en mycket effektivare kontroll än för närvarande.

Herr Statsrådet Thyselius: Bland de många förslag, som afgifvits af den för landtstatens reglering tillsatta komité, och af hvilka förslag hittills icke något vunnit godkännande, är också det, att landträttnästaretjänsterna skulle indragas. Komitén har afgifvit detta förslag under förutsättning af en mängd omständigheter, som nu icke vidare förefinnas. Redan det bör föranleda stor varsamhet vid behandlingen af denna fråga. Men det är att tillse, hvilka de stora fördelar mände vara, som skulle vinnas genom landträttnästaretjänsternas indragning. Det skulle väl i främsta rummet vara, att derigenom skulle uppstå någon besparing för staten. Ehuru det egentligen icke inverkar på det beslut, som nu skall fattas, torde jag dock få fästa uppmärksamhet derpå, att det framlagda förslaget i afseende på ränteriernas förvaltning icke innebär någon ökad utgift för staten mot de nuvarande, utan tvärtom en besparing. Men blifva då genom den ifrågasatta indragningen af dessa räntmästarlöner de allmänna utgifterna minskade? Jag tror det icke. I räntmästarnes ställe behöfvas andra tjenstemän, hvilka visserligen skulle kunna åtnöjas med något mindre löner än de visst icke öfverflödiga, som nu äro föreslagna för räntmästarne; men andra utgifter skulle komma i fråga, hvarom jag längre fram torde få yttra mig. Den andra fördelen af ränteriernas indragning skulle bestå deruti, att icke stora medelbelopp blefve för statens räkning liggande ofruktbara, såsom nu kan vara förhållandet i ränterierna. I stället för att utgifva kontanta

medel från Konungens Befallningshafvande, skulle liquiderna ske medelst anvisningar. Dessa anvisningar skulle naturligtvis vara ställda på Statskontoret, och att de måste vara ställda till viss man är också lika gifvet, så framt man ej skulle få ett nytt slags sedelmynt, som kunde gå man och man emellan, och om hvars utelöpande belopp man svårigen kunde hafva någon exakt kännedom. Dessa anvisningar, ofta på mycket små belopp, skulle af länsstyrelserna utlemnas till dem, som hade penningar att fordra. Men framställer sig icke här den frågan: hvad är det, som i främsta rummet bör afses? Är det icke att den, som har en fordran af statsverket, skall utfå densamma på det för honom mest lämpliga sätt? Men detta blefve ju icke fallet, om man i en landsort skulle nödgas att i stället för reda penningar åtnöjas med en anvisning, för hvilken betalning skulle få lyftas i hufvudstaden. Den skulle presenteras i Statskontoret, derifrån fås anvisning på Riksbanken, medlen der lyftas genom kommissionär, och många svårigheter uppstå. Hvad som besparades i anslag vid länsstyrelserna skulle, åtminstone till stor del, åtgå för inrättandet af nya tjänstebefattningar i Statskontoret, der de till tusental uppgående anvisningarna från länsstyrelserna skulle presenteras, och i Riksbanken, hvars göromål genom den nya anordningen skulle i hög grad förökas. Detta torde taga med hela besparingen. En andra utväg vore att i de residensstäder, der enskilda banker finnas, dessa skulle inlösa dessa på Statskontoret ställda anvisningar. Så komme väl ock att ofta ske; men dessa enskilda banker komme såmedelst att vidkännas uppoffringar genom att också nödgas hålla en ökad personal och genom ränteförluster, som skulle för dem uppstå. Att taga någon särskild afgift af den, som aflämnade en sådan anvisning till inlösen, kunde väl ej komma i fråga. Icke heller borde statsverket blifva nödsakadt att, åtminstone till en början, lemna något pekuniärt bidrag åt enskilda banker, för det de emottoge de på Statskontoret ställda anvisningarna, ty dessa blefve derigenom i tillfälle att utsläppa i den allmänna rörelsen sina egna sedlar i allt större mängd, så att Riksbankens sedlar, rikets mynt, allt mer komme att dragas in. Deruti torde för de enskilda bankerna ligga en vinst, som betäckte de tillökade kostnaderna, men denna deras vinst komme utan tvifvel att motsvaras af förlust på annat håll, i första rummet för Riksbanken, men sedan reformen blifvit tillvägabragt, torde andra förvecklingar och svårigheter icke uteblifva, åtminstone skulle på det sättet motarbetas det mål, hvartill man på senare tid sökt komma, eller att få Riksbankens sedlar mera spridda.

Det kan vara en sanning, att på ett eller annat ställe landtränmästarnes tid icke är fullt upptagen; men åtskilliga göromål tillhörande landskontoren förefinnas nu, hvilka, på sätt vissa Konungens Befallningshafvande föreslagit, skulle kunna öfverflyttas på landtränmästaren, så att hans tid blefve upptagen till statens gagn. Derigenom skulle åter beloppet af de penningebidrag minskas, som i landskontoren måste af allmänna medel utbetalas för bestridande af åtskilliga göromål derstädes.

Jag glömde att nämna, hvad angår den vinst man beräknade skulle uppstå derigenom, att stora summor icke skulle ligga inne i

*Lönereglering
för landtränmästarne.*
(Forts.)

Lönereglering för landtränmästarne. ränterierna, utan penningarne hållas för den allmänna rörelsen tillgängliga, att Statskontoret i stället nödgas hålla i Riksbanken indestående ett betydligt belopp, för att kunna inlösa alla de anordningar, som på Statskontoret ställas i ränterierna, hvarigenom den förespeltade fördelen af allmänna medels hastigare utströmmande i rörelsen också förfelas.

(Forts.)

När jag sålunda ser, att besparingen sannolikt skulle blifva ingen, att den allmänna rörelsen icke komme till godo större penningebelopp än hvad nu ungefär är förhållandet, men att hittills under seklers lopp följd god ordning blefve bruten, och att man skulle öfvergå till alldeles nya stadganden, om hvilkas lämplighet man icke kan vara lika försäkrad, och då hvad angår säkerheten för de i ränterierna indestående medlen tillräckliga kontroller att förekomma förskingring äro påbudna, till följd hvaraf ock den tid är ganska aflägsen, då staten i sådant afseende bragts på någon förlust, så tror jag, att Kammaren skulle handla klokast genom att, med afslag å Stats-Utskottets förslag, gilla den af Kongl. Maj:t framställda proposition om löne-reglering för landtränmästarne, hvilken är så uppgjord, att den icke med ett enda öre öfverstiger hvad som blifvit af kollegierna för ändamålet tillstyrkt.

Herr Nordenfelt: Efter de fullständiga och sakrika anföranden, som här blifvit hållna, kan jag hafva föga att säga. Då jag varit bland dem, som i Utskottet förfäktat Kongl. Maj:ts proposition, vill jag dock söka bjuda några skäl för min åsigt. Utom Kongl. Maj:ts förslag äro två andra, väsentligen olika vägar anvisade; den ena att använda de enskilda bankerna såsom statens kassörer och den andra att, såsom Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län föreslagit, verkställa alla liqvider genom anordningar på Statskontoret och dit insända hela uppörden direkt från kronofogdarne. Den första utvägen har utom andra den väsentliga olägenheten, att Riksbankens sedlar alldeles icke skulle komma att finnas i landsorterna, utan endast enskilda bankers sedlar der vara i omlopp, hvarigenom staten komme att i räntor eller minskad bankovinst förlora vida mer än den åsyftade besparingen. Den andra metoden åter medför vida större svårigheter, ty den gör kontrollen högst osäker. Man kan visserligen säga, att man kan verkställa kontrollen genom dagliga rapporter från Kongl. Maj:ts Befallningshafvande till Statskontoret. Men hvarför gör man icke på det viset redan under nuvarande förhållanden? Det är den allra enklaste sak att afsluta en kassa; det går på ganska kort tid. Genom dagliga kassarapporter skulle den öfverklagade långsamheten vid redovisningen upphöra. Men skall Statskontoret hålla reda på alla dessa uppördsmän i orterna, så får Statskontoret ofantligt mycket att göra, som icke väl kan skötas på afstånd. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande kan deremot utöfva en verksam kontroll; han vet om och när uppörden går in, mycket bättre än Statskontoret. Dessutom skulle det ofta inträffa, att Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes anordningar på Statskontoret icke blefve till inlösen aflemnade förr än efter en längre tid, kanske en eller flera månader. I den enkla affärsrörelse, som jag har om hand för statens jernvägsbyggnader, händer mycket

ofta att en räkning, som attesterats till utbetalning, icke blifver presenterad till inlösen i kassan förr än efter någon tid, af den anledning att räkningen blifvit liggande hos fordringsegaren eller hos annan person, som fått fullmakt att lyfta medlen, och jag får icke räkningen betald förr än lång tid förflytt. På samma sätt kan det komma att gå i förevarande fall; anordningarne på Statskontoret kunna blifva liggande eller gå från man till man och derigenom skulle reda och ordning försvinna. Jag har försökt se saken från alla synpunkter och kommit till det resultat, att mycket ondt kan åstadkommas, men föga godt af det nya, som här föreslagits. Man kan ändock åstadkomma en hastigare behandling af dessa ärenden, och det är att rekommendera; men man kan icke vara af med en person, som sköter dessa saker. Alla dessa enskilda depositioner, som ingå till ränterierna med stora belopp, t. ex. expropriationsmedel, som skickas in i betydande poster och hvilka måste hållas tillgängliga hvilken dag som helst för vederbörande att lyfta, fordra ju att någon finnes för att emottaga och utbetala sådana medel. Landtränterierna äro och böra vara Statskontorets underkassor, och om blott Statskontoret sättes i tillfälle att hålla reda på dem och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande behagade skicka till Statskontoret dagliga rapporter om hvad som finnes i kassorna, skulle dessa kunna hållas ganska små. Jag kan icke finna något skäl att gå in på något af dessa båda förslag, utan yrkar bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

*Lönereglering
för land-
träntmästarne.*
(Forts.)

Grefve Sparre: Det är med en känsla af tveksamhet som jag begärt ordet i en fråga sådan som denna, i hvilken så mycken erfarenhet redan talat. Jag ämnar dock icke bygga mitt uttalande endast på min egen omdömesförmåga, utan ber först och främst att få erinra om det anförande till statsrådsprotokollet, som 1876, då fråga förevar om Statskontorets omorganisation, afgafs af Chefen för Finansdepartementet. Efter att hafva redogjort för löneregleringskommitténs förslag i ämnet, innefattande bland annat, att alla liqvider från Statskontoret borde ske medelst anvisningar på Riksbanken, äfvensom för den derifrån skiljaktiga mening Statskontorets President uttalat, yttrar Herr Statsrådet följande: »I länder, hvilka uti allt hvad till liqvider och omsättningsväsen hör alltid ansetts som efterföljansvärda förebilder, har detta betalningssätt utbildat sig till ett system, hvaraf allmänheten anses hafva den största fördel. Det är efter min mening alls icke otjenligt, att staten i sin mån bidrager till införandet af sådan sedvänja, att betalningar kunna verkställas genom anvisning å behållning i en bank, och antagligen kan ingen kraftigare dertill medverka än en institution sådan som Statskontoret.» Jag tror, att dessa ord, som då uttalades med hänsyn till Statskontorets omreglering, äga sin fulla tillämplighet äfven på liqviderna från landtränterierna. Jag tror, att samma skäl, som talat för genomförandet af denna princip i fråga om Statskontoret, gälla för dess genomförande vid landtränterierna i lika hög grad. Emellertid säger man: att detta låter sig göra på de ställen, der ett Riksbankens kontor finnes, kan ej förnekas; men huru skall det gå till i sådana orter, der något sådant kontor icke är förlagdt? För min del tviflar jag ej ett ögonblick på att derstädes

Lönereglering
för landträn-
tmästarne.
(Forts).

befintliga enskilda bankinrättningar med mycken tacksamhet skola mot-
taga dylika anvisningar, enär det för dessa inrättningar innebär en
icke ringa fördel att, i stället för att remittera ganska betydliga kon-
tanta penningbelopp, sända de vida lättare anvisningarna. Jag tror,
att genom en sådan anordning ingen svårighet skulle uppstå eller ökad
kostnad för staten uppkomma. Jag är glad att äfven kunna instämma
med Chefen för Finansdepartementet, då han i samma statsrådsproto-
koll vidare yttrar: »Det lider intet tvifvel, att en anvisning af Kongl.
Maj:ts och rikets Statskontor, utfärdad å dess behållning i Riksbanken,
ställd, alldeles såsom hittills varit vanligt, att betalas till innehafvaren,
skall utan tvekan af hvarje bankinrättning eller större affärsman ta-
gas för god som penningar, och hafva endast under ett år sådana an-
visningar till några hundratal förekommit i rörelsen, skola de komité-
ledamöter, läroverkscensorer eller gratialister m. fl., hvilkas beqväm-
lighet man velat afse, visst icke möta någon svårighet att hvar som
helst vexla den erhållna anvisningen i erforderliga penningevalörer.»
Jag tycker, att dessa ord fullt bekräfta den åsigt, jag nyss uttalade,
eller att hvarje bankinrättning villigt och gerna skall mottaga dylika
anvisningar och lemna penningar i utbyte. Jag ber vidare få fästa
Kammarens uppmärksamhet derpå, att Utskottet icke framlagt något
direkt förslag, utan endast afstyrkt bifall till den ifrågasatta löneregler-
ingen för landtränmästarne samt dervid uttalat såsom sin mening,
att hvad som ansågs riktigt och godt vid regleringen af Statskontoret,
äfven borde vara riktigt och godt vid regleringen af länskassorna.
Hvad Utskottet önskat har således endast varit en *utredning*, och jag
föreställer mig, att Kammaren icke skall vilja motsätta sig en sådan.
En talare här i min närhet anmärkte mot Utskottet, att det icke, så-
som han i sitt förslag påpekat, bestämdt uttalat sig för att uppbörds-
medlen skulle ingå från kronofogdarne och magistraterna direkte till
Statskontoret. Men, såsom jag nyss nämnde, Stats-Utskottet har icke
velat framlägga ett definitivt förslag, utan endast velat hafva en ut-
redning af dessa frågor och i sammanhang dermed antyd, att upp-
börden borde kunna insändas omedelbart från uppbördsmännen till
Statskontoret; men Utskottet har derjemte sagt, att, om en sådan an-
ordning skulle befinnas icke vara för våra förhållanden lämplig, skulle
uppbördsmedlen inlevereras till länskassorna och derifrån skickas till
Statskontoret. Utskottet har icke tänkt sig, att, om den ena anord-
ningen ansåges passa endast för det ena stället, den blott skulle til-
lämpas der, men en annan på det andra stället; Utskottet har allenast
velat med dessa ord öfverlemnna frågan till Kongl. Maj:ts, som säkerli-
gen kommer att föreslå det lämpligaste sättet, och det lika för hela
landet. Man har här mycket talat om det mindre lämpliga i att räkna
på institutioner, hvilkas säkra bestånd kan anses något tvifvelaktigt.
Ovaraktighet måste erkännas vidlåda hvarje menskelig inrättning; men
skall man uti ifrågavarande afseende draga några slutsatser för fram-
tiden, måste man väl, här som i andra fall, döma efter förhållandena
under den gångna tiden, och de visa, att dessa penningeinstitutioner
väsentligt underlättat affärsrörelsen i vårt land. Man väntar sig möj-
ligen, att en kommande indragning af tiokronorssedlarne skall medföra
en betydlig förändring i de enskilda bankinrättningarnes ställning, så

att kanske en eller annan af dem går bort. Sådant kan ju hända, men man torde med säkerhet kunna motse att då få i stället för det gamla något nytt, som är lika bra. — Då frågan redan blifvit så riktigt belyst af föregående talare, behöfver jag icke yttra mig vidare, utan vill nu, instämmande med Utskottets ärade ordförande och en talare i min närhet, endast yrka bifall till Utskottets förslag.

*Lönereglering
för landträn-
mästarne.*
(Forts.)

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad och Herr Tal-
mannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till det
förevarande momentet, dels afslag derå och bifall till Kongl. Maj:ts
ifrågavarande nädiga framställning, gjordes först proposition på bifall
till momentet, hvarvid svarades många ja och nej i blandning, samt
sedermera proposition på afslag derå och bifall till Kongl. Maj:ts fram-
ställning, då svaren likaledes utföllo med många så väl ja som nej;
och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Flere ledamöter begärde votering.

Uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som bifaller mom. a i 6:te punkten af Stats-Utskottets ut-
låtande N:o 10, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, afslår Kammarerna momentet och bifaller hvad Kongl.
Maj:t i afseende å lönereglering för landtränmästarne föreslagit.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva
utfallit sålunda:

Ja — 48.
Nej — 40.

Mom. b, c, d och e.

Biföllos.

7:de punkten.

Biföllos.

8:de punkten.

Herr Ekström: Jag ber blott få för Herrarne framhålla det obe-
fogade i Herr Johan Anderssons förevarande motion. Redan år 1696
fans på Jönköpings läns stat för Visingsborg upptagna tre länsmän;
och så är äfven förhållandet i den för år 1749 uppförda staten. Af
dessa tre hade en ön till distrikt, samt af de båda andra en smålands-
och en vestgötasidan. Visingsö var förr ett grefskap, tillhörigt famil-

jen Brabe, men indrogs sedermera till kronan. Sedan den tiden har alltid funnits en länsman på ön, och just dess belägenhet i den oroliga Vettern gör det nödvändigt att der hafva en särskild tjänsteman. Många gånger kunna kronofogde och häradsskrifvare icke komma dit-öfver, då uppbörd och mantalsskrifning skola förrättas, och då måste polistjänstemannen fullgöra deras åligganden.

Öfverläggningen förklarades slutad och punkten bifölls.

9:de punkten.

Bifölls.

Den vidare föredragningen af utlåtandet uppsköts härefter till nästa sammanträde.

Anmälades och bordlades Stats-Utskottets utlåtanden:

N:o 9, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Femte hufvudtitel;

N:o 17, i anledning af Riksdagens år 1879 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1877;

samt Banko-Utskottets memorial:

N:o 6, i fråga om afskrifning ur Riksbankens hufvudkontors räkenskaper af åtskilliga fordringar;

N:o 7, i fråga om afskrifning ur riksbankskontorets i Göteborg räkenskaper af åtskilliga fordringar; och

N:o 8, med hemställan om afskrifning ur riksbankskontorets i Visby räkenskaper af dess återstående fordran för ett lån med omsättningsrätt;

hvarefter beslöts, att dessa ärenden skulle uppföras främst på föredragningslistan för nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ till 11 eftermiddagen.

In fidem
O. Brakel.